

1249Y_az_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1249Y Ümumi ekologiya

1 Təbiətlə cəmiyyətin qarşılıqlı əlaqələrini və təsirlərin ümumi qanunauyğunluqlarını hansı elm sahəsi öyrənir?

- fizika
- biologiya
- kimya
- ekologiya
- tarix

2 Kimya, fizika, geologiya, coğrafiya, torpaqşünaslıq, riyaziyyat ilə sıx əlaqədə hansı elm sahəsi öyrənilir?

- informatika
- biologiya
- tarix
- ekologiya
- botanika

3 Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini hansı sistemdir?

- ekosistemdir
- su sistemidir
- fəza sistemidir
- bioloji sistemdir
- dağlar sistemidir

4 Canlıların həyat fəaliyyəti nəticəsində əmələ gələn maddələrə nə deyilir?

- polimer maddə deyilir
- qeyri-üzvi maddə deyilir
- üzvi maddə deyilir
- biogen maddə deyilir
- mineral maddə deyilir

5 Ekologiyanın inkişafında Ç.Darvinin hansı nəzəriyyəsinin böyük təsiri olmuşdur?

- piramidalar nəzəriyyəsinin
- təbiət haqqında nəzəriyyənin
- ibtidai nəzəriyyənin
- təkamül nəzəriyyəsinin
- bərabərsizliklər nəzəriyyəsinin

6 Ekologiya elminin inkişaf tarixini neçə mərhələyə ayırırlar?

- 4 mərhələyə
- 2 mərhələyə
- 5 mərhələyə
- 3 mərhələyə
- 7 mərhələyə

7 Ekologiyanın bir elm kimi formalaşması və təşəkkül tapması onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsinə aid edilir?

- VI mərhələsinə
- III mərhələsinə
- II mərhələsinə
- I mərhələsinə
- V mərhələsinə

8 Ekologiyanın kompleks bir elmə çevrilməsi onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsinə aid edilir?

- IV mərhələsinə
- II mərhələsinə
- V mərhələsinə
- III mərhələsinə
- I mərhələsinə

9 Hansı elmin inkişaf tarixini üç mərhələyə ayırırlar?

- Tarix elminin
- Fəlsəfə elminin
- riyaziyyat elminin
- ekologiya elminin
- Informatika elminin

10 Ekologiya ifadəsi kim tərəfindən neçənci ildə elmə gətirilmişdir?

- Lomonosov tərəfindən 1865-ci ildə
- Zyuss tərəfindən 1895-ci ildə
- Darvin tərəfindən 1890-cı ildə
- Hekkel tərəfindən 1866-cı ildə
- Vernadski tərəfindən 1860-cı ildə

11 Canlı orqanizmlərin onları əhatə edən mühitlə struktur əlaqələrinin öyrənilməsi hansı elm sahəsinin predmetidir?

- fizikanın
- kimyanın
- riyaziyyatın
- ekologiyanın
- biologiyanın

12 Canlılar və onların mövcud olduqları mühitdən ibarət olan vahid təbii kompleksə nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biogenoz deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- biogeosenoz deyilir

13 Biologiya elminin bir hissəsi olan ekologiyanın əsas hissəsi necə adlanır?

- tətbiqi ekologiya adlanır
- kosmik ekologiya adlanır
- mühəndis ekologiyası adlanır

- ümumi ekologiya adlanır
- sosial ekologiya adlanır

14 Ümumi ekologiyanın hansı bölməsi ayrı-ayrı növlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqələrini öyrənir?

- ekosistem
- sinekologiya
- populyasiyalar ekologiyası
- autoekologiya
- biologiya

15 Ümumi ekologiyanın hansı bölməsi bir qrupa mənsub olan müxtəlif növlərin qarşılıqlı münasibətlərini və onların təbii mühitlə əlaqələrini öyrənir?

- ekosistem
- autoekologiya
- populyasiyalar ekologiyası
- sinekologiya
- biologiya

16 Biosferdə müəyyən məkanda məskunlaşan və biogen maddələr dövrənini dayanıqlı surətdə saxlayan müxtəlif növ canlıların birliyinə nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz deyilir
- ekosistem deyilir

17 Populyasiyaların strukturunu və dinamikasını hansı ekologiya öyrənir?

- mühəndis ekologiyası öyrənir
- biologiya öyrənir
- sinekologiya öyrənir
- demoeologiya öyrənir
- antoeologiya öyrənir

18 Bir-biri ilə funksional bağlılıqda olan canlı orqanizimlərin çoxnövlü birliyi necə adlanır?

- biokütlə adlanır
- biogeosenoz adlanır
- biotop adlanır
- biosenoz adlanır
- ekosistem adlanır

19 Ekologiyanın sərbəst elm kimi formalaşması onun inkişaf tarixinin hansı mərhələsinə aid edilir?

- I mərhələsinə
- III mərhələsinə
- V mərhələsinə
- II mərhələsinə
- IV mərhələsinə

20 Ekologiya elmi hansı fəaliyyət sahələrinə təsir göstərir?

- mədəniyyətə, musiqiyə, siyasətə, sosial vəziyyətə

- əmək fəaliyyətinə, tərbiyəyə, dinə, əxlaqa
- iqtisadiyyata, dinə, əxlaqa, tərbiyəyə, əmək fəaliyyətinə
- iqtisadiyyata, mədəniyyətə, əxlaqa, siyasətə
- əxlaqa, davranışa, biliyə, əmək fəaliyyətinə

21 Ekologiyanın inkişafı uzun müddət hansı vəziyyətə davam etmişdir?

- sinekologiya səviyyəsində
- biosenoz səviyyəsində
- populyasiya səviyyəsində
- autoekologiya səviyyəsində
- ekosistem səviyyəsində

22 Elm və texnikanın inkişafı insanın rifahının yaxşılaşmasına səbəb olunmasına baxmayaraq, onun yaşadığı ətraf mühitə neçə təsir göstərir?

- dəyişməsinə səbəb olur
- təsir göstərmir
- əla təsir göstərir
- pisləşməsinə səbəb olur
- yaxşılaşmasına səbəb olur

23 Ekologiya aşağıdakı elm sahələri ilə sıx əlaqədə öyrənilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- riyaziyyat
- fizika
- kimya
- astronomiya
- torpaqşünaslıq

24 Ekosistem hansı elmin tədqiqat obyektidir?

- İnformatika elminin
- Astronomiya elminin
- kimya elminin
- ekologiya elminin
- Riyaziyyat elminin

25 Biosferdə biogen maddələr necə yaranır?

- Bitkilərin məhv olmasından
- Canlıların çürüməsindən
- Qeyri-üzvi maddələrin təsirindən
- canlıların həyat fəaliyyəti nəticəsində
- Maddələrin böyük dövrənindən

26 Hüceyrə canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- orqanizm səviyyəsinin
- populyasiya səviyyəsinin
- biosfer səviyyəsinin
- biosfer səviyyəsinin
- hüceyrə səviyyəsinin

27 Orqanizm hansı təbiətin təşkil olunma səviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- Hüceyrə səviyyəsinin
- Mikroorqaniz səvviyyəsinin
- Bakteriya səviyyəsinin
- orqanizm səviyyəsinin
- Populyasiya səviyyəsinin

28 Ümumi ekologiya hansı bölmələrdən ibarətdir?

- biologiya, anatomiya, akustika
- akustika, səs-küy, optika
- tətbiqi, riyazi, informativ
- autoekologiya, populyasiya ekologiyası, sinekologiya
- botanika, kibernetika, biologiya

29 Sənaye sahələrinin və kənd təsərrüfatının tələbləri ilə bağlı olan, o cümlədən ətraf mühitə canlıların və insanın təsirini öyrənmək üçün hansı ekoloji metoddan istifadə edilir?

- ixtiyari metodlardan
- monitorinqdən
- adi metodlar
- indikasiya metodundan
- riyazi modelləşdirmədən

30 İnsanların təbiəti mühafizə problemlərinin məntiqi davamı nədən asılıdır?

- ekoloji intizam və tərbiyədən
- ekoloji təhsil və tərbiyədən
- ekoloji təhsil və əxlaqdan
- ekoloji davranış və təhsildən
- ekoloji əxlaq və davranışdan

31 Ətraf mühitdə insanı maraqlandıran parametrlərin müşahidə vasitəsilə dinamikada öyrənilməsi hansı ekoloji sistem vasitəsilə həyata keçirilir?

- ekoloji hesablamalar vasitəsilə
- ekoloji monitorinq vasitəsilə
- ekoloji müşahidə vasitəsilə
- ekoloji tədqiqat vasitəsilə
- empirin düsturlar vasitəsilə

32 Ekoloji problemlərin həllində ekoloji üsullardan əlavə hansı tədqiqatlar aparılmalıdır?

- mühasibat, maliyyə, sosial
- fiziki, bioloji, sosial
- kimyəvi, fiziki, təsərrüfat-iqtisadi
- təsərrüfat-iqtisadi, sosial və siyasi
- texniki, iqtisadi, maliyyə

33 Müasir biosferin vəziyyətini müəyyən edən ən əhəmiyyətli amillərdən biri nə hesab olunur?

- insanın hərəkəti
- insanın fəaliyyətsizliyi
- insanın biganəliyi
- insanın fəaliyyəti
- insanın müdaxiləsi

34 Ekologiyanın təsərrüfat-iqtisadi, sosial, siyasi-tədqiqatlar apararı b6lməsi neçə adlanır?

- ümumi ekolojiya
- tətbiqi ekolojiya
- mühəndis ekolojiyası
- sosial ekolojiya
- nəzəri ekolojiya

35 Təhsilindən, sənətindən, şəxsi maraqlarından asılı olmayaraq müasir insan hansı ekoloji əxlaq prinsiplərinə əməl etməlidir. Hansı cavab düzgün deyil?

- antropogen landşafda bioloji gözəlliyin qorunması
- bioloji müxtəlifliyin saxlanması
- ekoloji tələbkarlıq
- təbiətə müdaxilə edilməsi
- istehsalın humanisləşdirilməsi

36 Autoekolojiya, populyasiyalar ekolojiyası, sinekolojiya hansı ekolojiyanın bölmələridir?

- məişət ekolojiyasının
- mühəndis ekolojiyasının
- tətbiqi ekolojiyanın
- ümumi ekolojiyanın
- nəzəri ekolojiyanın

37 Sosial ekolojiya hansı bölmələrdən ibarətdir

- Məişət, sənaye, mədəniyyət
- ətraf mühiti, sənaye, litosfer
- sosial məişət sənaye
- təsərrüfat-iqtisadi, sosial, siyasi
- Atmosfer, iqtisadi, sənaye

38 Ətraf mühitin pisləşməsinə səbə olan amillərdən biri də nə hesab olunur?

- Torpaq eroziyaları
- təbii fəlakətlər
- sənaye sahələrinin genişlənməsi
- elm və texnikanın inkişafı
- turşulu yağışlar

39 Atmosferin ozon qatı biosfer hansı sərhədini müəyyən edir?

- Aşağı sərhədini
- yuxarı sərhədini
- Nossfer sərhədini
- Su sərhədini
- termosferi sərhədini

40 Yer kürəsinə həyatın kosmosdan mikroorqanizmlərin spolları vasitəsilə gəldiyini iddia edən nəzəriyyə necə adlanır?

- idrak nəzəriyyəsi
- kvant nəzəriyyəsi
- təkamül nəzəriyyəsi

- Panspermiya nəzəriyyəsi
- fəlsəfi nəzəriyyəsi

41 Hansı dövrdə Yer atmosferində su buxarı, karbon qazı, metan, ammonyak və başqa qazlar mövcud olmuşdur?

- vulkanlar dövründə
- mis dövründə
- daş dövründə
- katarxeymeqa dövründə
- müasir dövrdə

42 Biosenoqlar maddə, enerji və informasiya baxımından necə sistemlərdir.

- yarım açıq sistemdir
- tək sistemdir
- qapalı sistemlərdir
- açıq sistemdir
- yarım qapalı sistemdir

43 Canlı varlıqlar dünyasını hansı orqanizmlər dünyasına ayırırlar?

- sadə və mürəkkəb
- ibtidai və genetik orqanizmlərə
- genli və gensiz orqanizmlərə
- hüceyrəli və hüceyrəsiz orqanizmlərə
- sadə və ali orqanizmləri

44 Hüceyrəli orqanizmləri hansı yarımqruplara ayırırlar?

- göbələklər və mikroblar
- bitkilər və heyvanlar
- bakteriyalar və göbələklər
- prokariotlar və eukariotlar
- otyeyənlər və ətyeyənlər

45 Eukariot canlılar hansı qruplara ayırırlar?

- polihüceyrəli və hüceyrəsizlər
- monohüceyrəli və di hüceyrəli
- hüceyrəli və hüceyrəsizlər
- bir hüceyrəli və çox hüceyrəli
- çox hüceyrəli və monohüceyrəli

46 Öz bədənini qeyri-üzvi maddələrdən qura bilməyənlər və üzvi maddələri qida vasitəsilə xaricdən alan orqanizmlər necə adlanır?

- bakteriya adlanır
- hüceyrə adlanır
- avtotraf adlanır
- heterotrof adlanır
- göbələk adlanır

47 Hansı orqanizmlərin xarici mühitdən əldə etdikləri qida onların bədəninin qurulmasına və həyata fəaliyyəti üçün enerji mənbəyi kimi istifadə edilir?

- göbələklərin
- miksotrofların
- avtotrofların
- heterotrofların
- miksotrofların

48 Günəş şüalarının enerjisindən istifadə edərək özlərinə lazım olan üzvi maddələri sintez edən orqanizmlərə nə deyilir?

- bakteriyalar deyilir
- viruslar deyilir
- göbələklər deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- heterotroflar deyilir

49 Hansı canlılar qidalanmanın xarakterinə görə parozit və ya soprofaqlara aid edilir?

- bitkilər
- bakteriyalar
- viruslar
- göbələklər
- mikroblar

50 Heyvanlar qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

51 Müasir bitki növlərinin əksəriyyət qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

52 Orqanizm hansı təbiətin təşkil olunma səviyyəsində hansı səviyyənin əsas elementidir?

- Populyasiya səviyyəsinin
- Bakteriya səviyyəsinin
- orqanizm səviyyəsinin
- Hüceyrə səviyyəsinin
- Mikroorqaniz səviyyəsinin

53 Hüceyrəli və hüceyrəsiz orqanizmlər hansı varlıqlar dünyasına aiddir?

- Otyektlər dünyasına
- prokarionlar dünyasına
- cansız varlıqlar dünyasına
- canlı varlıqlar dünyasına
- Fiziki aləm dünyasına

54 Göbələklər qidalanma xarakterinə görə hansı qruplar aid edilir?

- Otyektlərə
- heyvanlara
- bitkilərə
- parazitlərə
- viruslara

55 Heterotroflar qidalanma üsuluna görə hansı qruplara aid edirlər?

- avtotroflar qrupuna
- həşəratlar qrupuna
- bakteriyalar qrupuna
- heyvanlar qrupuna
- göbələklər qrupuna

56 Müasir təsəvvürlərə görə həyatın əmələ gəlməsi aşağıdakı mərhələlərdən keçmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- protobionlar, hüceyrə yaranmışlar
- biokimyəvi monomerlərin abiogen sintezi baş vermişdir
- qazlardan və su buxarlarından ibarət atmosfer yaranmışdır
- qeyri-üzvi maddələr üzvi maddələrə çevrilmişlər
- monomerlərin polimerləşməsindən bioloji polimerlər yaranmışdır

57 Təkamül prosesinin mexanizmləri canlı hissəciklərdən tutmuş biosferə qədər olan bütün diapazonu əhatə edir. Əsas hadisələr canlı təbiətin aşağıdakı təşkil olunma səviyyələrində baş verir. Hansı cavab düzgün deyil?

- biogeosenoz; biosfer səviyyəsində
- hüceyrə; orqanizm səviyyələrində
- molekulyar genetik səviyyədə
- insan səviyyəsində
- populyasiya-növ səviyyəsində

58 Bütün canlılar qidalanma üsuluna görə necə qrupa bölünür?

- bakteriyalar və göbələklər
- birhüceyrəlilər və çox hüceyrəlilər
- prokariotlar və gölələklər
- avtotroflar və heterotroflar
- avtotroflar və bakteriyalar.

59 Günəş şüalarının enerjisini və yaxud kimyəvi enerjini istifadə edərək özlərinə lazım olan üzvi maddələri sintez edən canlılara nə deyilir?

- prokariotlar deyilir
- bakteriyalar deyilir
- heterotroflar deyilir
- avtotroflar deyilir
- bir hüceyrəlilər deyilir

60 Avtotraf orqanizmlər tərəfindən sintez edilmiş məhsullar hesabına yaşayan canlılar necə adlanır?

- göbələklər adlanır

- birhüceyrəlilər adlanır
- avtotroflar adlanır
- heterotroflar adlanır
- bakteriyalar adlanır

61 Avtotrof xassələrini saxlamaqla hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər necə adlanır?

- virus adlanır
- avtotrof adlanır
- heterotrof adlanır
- mikrotröflar adlanır
- göbələk adlanır

62 Hansı orqanizmlərin biosferdə əsas funksiyası ölmüş maddələri çürüdüb bioloji dövranə qaytarmaqdır?

- mikrobların
- virusların
- göbələklərin
- yosunlar
- bakteriyaların

63 Hansı canlılar qidalanma üsuluna görə prodüsent, konsüment, redüsent kateqoriyalarına ayrılır?

- həşəratlar
- viruslar
- bitkilər
- heyvanlar
- göbələklər

64 Hansı alim dünyada ilk dəfə molekulyar əsasda təkamül prosesinin fiziki-kimyəvi modelini qurmuşdur?

- V.Dokuçayev
- Zyuss
- M.Lomonosov
- M.Eygel
- Ç.Darvin

65 Hansı təbiət bircinsli olmayan bütöv bir sistemdir və onun hissələr, elementləri sadədən aliyə doğru təşkil olunmuşdur?

- biotop təbiət
- geoloji təbiət
- cansız təbiət
- canlı təbiət
- biogen təbiət

66 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsindən olan molekulyar-genetik səviyyənin əsas elementi hansıdır?

- bionlardır
- orqanizmdir
- hüceyrədir
- genlərdir

biotadır

67 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan hüceyrə səviyyəsində əsas element necə adlanır?

- biota adlanır
- biosfer adlanır
- gen adlanır
- hüceyrə adlanır
- ekosistem adlanır

68 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan orqanizm səviyyəsində təşkil olunmada əsas element necə adlanır?

- gen adlanır
- mikroorqanizm adlanır
- bakteriya adlanır
- orqanizm adlanır
- ekosistem adlanır

69 Canlı təbiətin təşkil olunma səviyyəsinə aid olan populyasiya-növ səviyyəsində təşkil olunmada əsas element necə adlanır

- biogen adlanır
- populyasiya adlanır
- gen adlanır
- hüceyrə adlanır
- fərd adlanır

70 Ümumilikdə populyasiya necə genetik sistemdir?

- yarım qapalı sistemdir
- qapalı sistemdir
- açıq sistemdir

71 Genetik nöqtəyi-nəzərdən nə açıq sistemdir?

- Biosenoz
- Ekosistem
- Biogeosenoz
- populyasiya
- Biotop

72 Biosfer termiki elme ilk defə kim tərəfindən və necənci ildə daxil edilmisdir?

- Hekkel tərəfindən 1850-ci ildə
- M.Lomonosov tərəfindən 1860-cı ildə
- V.Vernadski tərəfindən 1870-ci ildə
- E.Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə
- Ç.Darvin tərəfindən 1855-ci ildə

73 Yer kürəsinin həyat prosesləri gedən sahəsinə nə deyilir?

- biogeosenoz deyilir
- biosenoz deyilir
- ekosistem deyilir
- biosfer deyilir

biotop deyilir

74 Biosferin elmi təliminin yaradıcısı kim sayılır?

- L.Landay
- E.Zyuss
- Ç.Darvin
- akademik V.İ.Vernadski
- M.Lomonosov

75 Uzun illər davam edən təkamül prosesinəticəsində biosferdə nə qədər bitki, heyvan və mikroorqanizmlər yaranmışdır?

- 10 milyon
- 7 milyon
- 5 milyon
- 3 milyon
- 4 milyon

76 V.İ.Vernadski canlı orqanizmlərin məcmuyunu hansı termin ilə əvəz etmişdir?

- “canlı gül” ilə əvəz etmişdir
- “canlı bitki” ilə əvəz etmişdir
- “canlı orqanizm” ilə əvəz etmişdir
- “canlı maddə” ilə əvəz etmişdir
- “canlı heyvan” ilə əvəz etmişdir

77 Biosferin aşağı sərhəddi hidrosferdə hansı dərinlikdədir?

- 4-7 km
- 7-11 km
- 5-10 km
- 2-11 km
- 3-9 km

78 Biosferin aşağı sərhəddi litosferdə hansı dərinlikdədir ?

- 7-9 km
- 4-7 km
- 3-5 km
- 2-9 km
- 5-9 km

79 Avropada biosferin yuxarı sərhəddi yer səthindən hansı hündürlükdədir ?

- 12-15 km-də
- 8-13 km-də
- 9-12 km-də
- 10-15 km-də
- 5-8 km-də

80 Yer səthinin suyu neçə hissəyə bölünür?

- bataqlıqlar, gölməçələr, okeanlar
- bulaqlar, göllər, nohurlar
- dənizlər, göllər, çaylar

- dünya okeanı, qitə suları, yeraltı sular
- çaylar gölməçələr, dənizlər

81 V.Vernadski biosferi neçə hissəyə ayırmışdır?

- atmosfer, hidrosfer, litosfer
- tundra, hidrosfer, dağlar
- kosmik, hidrosfer, tundra
- atmosfer, noosfer, kosmik
- litosfer, su örtüyü, kosmik

82 Biosferin maddi əsasını aşağıdakı maddələr təşkil edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- insanın fəaliyyətinin məhsulu olan üzvi və qeyri-üzvi maddələr
- cansız orqanizmlərdə toplanmış biokütlə
- canlı orqanizmlərdə toplanmış biokütlə
- cansızların iştirakı ilə gedən proseslər
- canlıların iştirakı olmadan əmələ gəlmiş abiogen maddələr

83 Günəş şüaları Yer kürəsində neçə cür maddələr mübadiləsi yaradır?

- biotik dövrən və qoşa biotik dövrən
- biotik dövrən və abiotik dövrən
- böyük dövrən və bioloji dövrən
- kicik dövrən və bioloji dövrən
- kicik dövrən və abiotik dövrən

84 Biosferdə bioloji dövrandə hansı elementlər iştirak edir ?

- C,Pb,Cl,Fe,Zn,Cu
- Pb,Fe,Cu,O₂, F,Cl
- Fe,Mu,C₂, O₂,F,He
- O₂,N₂,C,P,S,H₂
- Cu,Fe,C,H₂,Cl

85 V.İ.Vernadskinin təliminə əsasən canlı maddələrin biosferdə neçə əsas funksiyaları vardır. Hansı cavab düzgün deyil ?

- nəqləmə
- konsentrasiya, destruktiv
- energetik
- texnoloji
- mühityaratma

86 Canlı maddələrin mühityaratma funksiyası nəticəsində Yerin təbii mühitində aşağıdakı mühüm hadisələr baş vermişdir. Hansı cavab düzgün deyil

- yerdə gətirmələrin böyük hissəsi formalaşmışdır
- ilkin okeanların kimyəvi tərkibi dəyişmişdir
- ilkin atmosferin qaz tərkibi dəyişmişdir
- təbii mühitdə hər bir dəyişiklik baş verməmişdir
- nəhəng yarpaq şətlərinin buxarlandırıcı səthi yaranmışdır

87 V.Vernadskinəncüildə yazdığı hansı əsərində biosferə Yerkürəsininhəyatmövcudolan örtüyü kimibaxmışdır?

- 1916-cı ildə “Biosfer” əsərində
- 1935-ci ildə, “Biosfer haqqında” əsərində
- 1930-cu ildə, “Təbiət hadisələri” əsərində
- 1926-cı ildə, “Biosfer” əsərində
- 1940-cı ildə, “Ümumi ekologiya” əsərində

88 Canlı orqanizmlərin daxil olmadığı və onlar tərəfindən yaradılmadığı geoloji törəməni V.İ.Vernadski hansı termin ilə əvəz etmişdir?

- “lal maddə”
- “son maddə”
- “ölü maddə”
- “cansız maddə”
- “münaqişəli maddə”

89 Canlı maddələrin həyat fəaliyyəti nəticəsində əmələ gəlmiş suxurlar necə adlanır?

- “con maddə” adlanır
- “cansız maddə” adlanır
- “canlı maddə” adlanır
- “biogen maddə” adlanır
- “ölü maddə” adlanır

90 Biosferin yuxarı sərhəddi hansı təbəqəyə görə müəyyən edilir ?

- stratosferə görə
- termosferə görə
- ionosferə görə
- ozon qatına görə
- mezosferə görə

91 Homosfer yer atmosferinin hansı hissəsinə deyilir?

- Ozon qatına yaxın hissəsinə
- noosferə yaxın hissəsinə
- atmosferin yuxarı hissəsinə
- yerə yaxın olan hissəsinə
- Su qatına toxunan hissəsinə

92 Yerin onunla birlikdə fırlanan qaz (hava) örtüyünə nə deyilir ?

- stratosfer deyilir
- litosfer deyilir
- hidrosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- kosmik fəza deyilir

93 İnsan havasız neçə dəqiqə yaşaya bilər ?

- 0-3 dəqiqə
- 3-7 dəqiqə
- 2-5 dəqiqə
- 4-5 dəqiqə
- 5-8 dəqiqə

94 Yer atmosferinin yerə yaxın olan hissəsi necə adlanır ?

- termosfer adlanır
- mezosfer adlanır
- stratosfer adlanır
- homosfer adlanır
- ionosfer adlanır

95 Bütün atmosfer kütləsinin 90 % onun aşağı hansı km-lik qatında cəmləşmişdir ?

- 8 km-lik
- 4 km-lik
- 2 km-lik
- 5 km-lik
- 7 km-lik

96 Yer atmosferinin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı qatı necə adlanır ?

- termosfer adlanır
- mezosfer adlanır
- homosfer adlanır
- heliosfer adlanır
- tetosfer adlanır

97 Temperaturun dəyişməsinə görə atmosferi beş təbəqəyə ayırırlar. Hansı cavab düzgün deyil ?

- kosmos
- termosfer
- mezosfer
- troposfer ; strotosfer
- ekzosfer

98 Atmosferin hansı təbəqəsi seyrək ionlaşmış qazlardan ibarətdir?

- stratosfer
- ekzosfer
- mezosfer
- termosfer
- troposfer

99 Atmosferin hansı təbəqəsində hidrogen yerin cazibə sahəsindən çıxaraq onun tacını yaradır?

- termosfer
- mezosfer
- troposfer
- ekzosfer
- stratosfer

100 Atmosfer havasının tərkibi və digər göstəriciləri biosferdə gedən hansı proseslərə böyük təsir göstərir?

- maqnit, ionlaşma, termiki
- maqnit, bioloji, akustik
- mexaniki, elektrik səs
- fiziki, kimyəvi, bioloji

- enerji, cazibə, dəf etmə

101 Hündürlükdən asılı olaraq atmosfer təzyiqi qalxır, yaxud düşür?

- normal təzyiqdən yüksək olur
 təzyiq dəyişir
 təzyiq sabit qalır
 normal təzyiqdən aşağı düşür
 təzyiq balanslaşır

102 İnsanın təsərrüfat fəaliyyətindən asılı olaraq atmosferdə qazların balansından nələr müşahidə olunur?

- qazların balansı müvazinətdədir
 qazların balansı tənzimlənir
 qazların balansı sabit qalır
 qazların balansı dəyişir
 qazların balansı ifrat dəyişir

103 Bitkilərdə fotosintez prosesi nəticəsində atmosfərə hansı qaz daxil olunur?

- metan
 karbon qazı
 azot qazı
 oksigen qazı
 ammonyak

104 Atmosferə antropogen və təbii yolla kənar maddələrin daxil olunması nəticəsində hansı hadisə baş verir?

- atmosfer soyuyur
 atmosfer tərkibi dəyişir
 atmosfer çirklənmiş
 atmosfer çirklənir
 atmosferin temperaturu yüksəlir

105 Atmosferə yayılan ilkin çirkləndirici maddələr sonralar fiziki-kimyəvi proseslərə uğruyaraq hansı qrup çirkləndiriciləri əmələ gətirir?

- beşinci qrup
 dördüncü qrup
 üçüncü qrup
 ikinci qrup
 qrup yaratmır

106 Biosferdə gedən heyat proseslərinin normal inkisafına atmosferdə yayılan hansı maddələr menfi təsir göstərir?

- hallogen və freon çirkləndiriciləri
 aeroxollar və çirkləndirici turşular
 katalitik və oksidləşdirici çirkləndiricilər
 ilkin və ikinci qrup çirkləndiricilər
 ionlar və elektromaqnit çirkləndiriciləri

107 Atmosfer çirklənmələri atmosferdə gedən mühüm proseslərə ciddi təsir göstərir. Hansı cavab

düzgün deyil?

- bütün təbii proseslərə
- günəş şüalarının axın sürətinə
- iqlim dəyişmələrinə
- ozon qatının dəyişməsinə
- hava cərəyanına

108 Atmosferin termosfer təbəqəsi hansı qazılardan ibarətdir?

- seyrək ionlaşmış qazlardan
- oksigen qazından
- arqon qazlarından
- təsirsiz qazlardan
- Neytral atomlardan

109 Bitkilərdə gedən hansı proses atmosfərə oksigen qazının daxil olmasına səbəb olur?

- aerosol proseslər
- biotik proseslər
- maddələr mübadiləsi
- fotosintez prosesi
- abiotik proseslər

110 Yer səthinin su örtüyünə nə deyilir ?

- stratosfer deyilir
- hidrosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- kosmik fəza deyilir
- litosfer deyilir

111 Dünya okeanı yer səthinin neçə faizini təşkil edir ?

- 80 %-ni
- 79 %-ni
- 65 %-ni
- 71 %-ni
- 68 %-ni

112 Alimlərin fikrincə ilk canlı harada yaranmışdır ?

- göldə
- bataqlıqda
- quruda
- okeanda
- çayda

113 İcməli su yer kürəsinin hansı sahələrində olduğundan onun yalnız 0,06 – 0,07%-dən istifadə olunur?

- düzənliklərdə və savannalarda
- torpaqlarda və dağlarda
- quru və bataqlıq sahələrində
- dağlıq və buzlaq sahələrində

meşələrdə və göllərdə

114 Okeanlarda və böyük göllərdə 200 m dərinliyə qədər zonalarda hansı canlılar yaşayır?

- viruslar
- bakteriyalar
- fotobionlar
- fotosintetiklər
- mikroblar

115 Su ehtiyatlarının neçə faizi duzlidir?

- 90%-i
- 5%-i
- 70% -i
- 98%-i
- 25%-i

116 Atmosfer suyunun tərkibi nədən asılıdır?

- torpaqdakı suların tərkibindən
- okeandakı suların tərkibindən
- yağan yağıntuların tərkibindən
- atmosfer havasının tərkibindən
- çaylardakı suların tərkibindən

117 Çaylar, göllər, gölməçələr, nöhurlar, bataqlıqlar hidrosferin hansı sularına aid edilir?

- bataqlıq suları
- yeraltı sular
- okean suları
- yerüstü sular
- atmosfer suları

118 Yerüstü suların fiziki-kimyəvi xassələri müxtəlif olub, aşağıdakılardan asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil

- çirkləndiricilərin tərkibindən
- ərazinin sanitar-gigiyena vəziyyətindən
- yerləşdiyi ərazilərinin hidrogeoloji şəraitindən
- atmosfer havasının tərkibindən
- torpağın çirklənmə dərəcəsindən

119 Orqanizmdə bütün bioloji proseslər hansı mühitdə gedir?

- səs mühitində
- torpaq mühitində
- hava mühitində
- su mühitində
- elektrik mühitində

120 Su orqanizmlərdə aşağıdakı proseslərin gedişində həlledici rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- istiliyin tənzimlənməsi prosesində
- sorulma prosesində

- həzm prosesində
- su heç bir rol oynamır
- lazımsız maddələrin ifrazında

121 Orqanizmdə su çatışmamazlığı yarandıqda aşağıdakı proseslərin gedişi pozulur və zəhərlənmə baş verir. Hansı cavab düzgün deyil?

- həzm prosesi
- maddələr mübadiləsinin aralıq məhsullarının alınması
- lazımsız maddələrin toplanması
- qidanın bağırsaqlarda sorulması
- həzm prosesi pozulmur

122 Hidrosferdə suyun aşağıdakı xassələri onun sakinləri üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir? Hansı cavab düzgün deyil?

- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması
- təzyiqi və həll olmuş maddələrin miqdarı
- sıxlığı və özlülüyü
- maqnit xassələrinin yüksək olması
- şəffaflığı və səsə yayılması sürəti

123 Suların çirkləndirən mənbələr aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- sənaye müəssisələrinin çirkab suları
- məişət suları
- sənaye müəssisələrinin tullantıları
- bulaqların suyu
- inşaat və meşə materialları

124 Okean və dəniz suları daha çox hansı məhsullarla çirklənir?

- radioaktiv maddələrlə
- çirkab sularla
- məişət tullantıları ilə
- neft və neft məhsulları ilə
- sənaye tullantıları ilə

125 Suyun səthində yayılan hansı çirkləndirici sudakı canlı aləmin törəməsi imkanlarını məhdudlaşdırır?

- meşə materialları
- bərk tullantılar
- məişət tullantıları
- neft və neft məhsulları
- inşaat materialları

126 Aşağıdakı sahələrdən axan sular çay və göllərə töküldükdə onları çirkləndirir. Hansı cavab deyil?

- bağlardan, meşələrdən
- dərmanlanmış və gübrələnmiş əkin sahələrindən
- heyvan otarılan sahələrdən
- inşaat meydançasından
- plantasiyalardan

127 Atmosfer suları hansı sulardan ibarətdir?

- dəniz suyunda
- çay suyundan
- bulaq suyundan
- yağış və qar sularından
- dəniz suyunda

128 Orqanizmlərdə hansı proseslər su mühitində gedir?

- Bütün aerob proseslər
- Bütün kimyəvi proseslər
- Bütün fiziki proseslər
- bütün bioloji proseslər
- Bütün fotosintez proseslər

129 Orqanizmlərdə qidanın bağırsaqlarda sorulmamasına nə səbəb ola bilər.

- Turşuluğun çatışmamazlığı
- İstiliyin çatışmamazlığı
- oksigen çatışmamazlığı
- su çatışmamazlığı
- Hava çatışmamazlığı

130 Neft və neft məhsulları hansı su hövzələrini daha çox çirkləndirir?

- Bataqlıq və gölməçə sularını
- bulaq və nohur sularını
- çay və göl sularını
- okean və dəniz sularını
- Gölməçə və quru sularını

131 Litosfür Yer kürəsinin nəyi adlanır?

- qum örtüyü
- Gil örtüyü
- “daş” örtüyü
- kömür örtüyü
- torpaq örtüyü

132 V.V.Dokuçayevin fikrincə torpaq neçə amilin təsirindən yaranmışdır?

- 6 amilin
- 7 amilin
- 3 amilin
- 5 amilin
- 4 amilin

133 Mineral və üzvi hissəciklə hansı suxurların tərkib hissəsini təşkil edir?

- düz suxurların
- Daş suxurların
- Daş suxurların
- torpaqəmələgətirən ana suxurların
- əhəng suxurların

134 Yer kürəsinin daş örtüyünə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- litosfer deyilir
- efir fəzası
- kosmik fəza
- atmosfer deyilir

135 Yer səthində litosferin mineral və biosferin üzvi maddələrinin təkamülü prosesi nəticəsində əmələ gələn törəməyə nə deyilir?

- palçıq deyilir
- daş deyilir
- suxur deyilir
- torpaq deyilir
- gil deyilir

136 Elmi dildə torpaq necə adlanır?

- biotop adlanır
- biogeosenoz adlanır
- biosenoz adlanır
- biokos adlanır
- biosfer adlanır

137 V.V.Dokuçayevin fikrincə torpaq beş amilin təsirindən yaranmışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- zaman
- bitki və heyvan qalıqlarından
- torpaq əmələ gətirən suxurlardan
- su və daşdan
- iqlim və relyef

138 Torpaqşünas alimlərin fikrincə hansı sular torpaq tiplərinin təkamülünə və torpaq daxili proseslərə keyfi təsir edir?

- duzlu sular
- bulaq suları
- dəniz suları
- qrunt suları
- çay suları

139 Kapilyar su torpağın hansı qatını yaradır?

- Gil qatını
- quru qatını
- münbit qatını
- nəmli qatını
- makroskopik qatını

140 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- çürüntü və daş kömür hissələrdən
- daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- suxurlardan və palçıq hissələrdən

- mineral və üzvi hissələrdən
- əhəng və qum hissələrdən

141 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- torpağı şoranlaşdırır
- torpağı münbitləşdirir
- torpağı duzlandırır
- torpağı zənginləşdirir
- torpağı susuzlaşdırır

142 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- kimyəvi reaksiyaları donduranlar
- kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- kimyəvi reaksiyaları sürətləndirənlər
- kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdırırlar

143 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- vəhşi heyvanlar
- onurğasız canlılar, molyuskalar
- bakteriyalar, qurdlar
- otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- ali bitkilər

144 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- bitki amili
- suxur amili
- zaman amili
- iqlim amili
- relyef amili

145 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- dəniz sularının
- çay sularının
- yerüstü suların
- qrunt sularının
- okean sularının

146 Qrunt suları üzdə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır
- rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır
- rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır

147 Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- qaz, su, buxar

- plazma, ion, qaz
- bərk, maye, qaz
- maye, axıcı, plazma
- qaz, su, buxar

148 Torpağın fazalarının nisbəti onun hansı xassələrini müəyyən edir?

- elektrik xassələrini
- mexaniki xassələrini
- kimyəvi xassələrini
- fiziki xassələrini
- termik xassələrini

149 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- duzlar və üzvi maddələr
- metallar və qeyri-üzvi maddələr
- qələvi elementlər və üzvi polimerlər
- mineral elementlər və üzvi maddələr
- duzlar və polimer maddələr

150 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

- məhsuldarlığını
- müqavimətini
- fəza qəfəsini
- strukturunu
- istilik keçirməsini

151 Su torpaqda neçə fazada olur?

- dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
- makroskopik, cazibə, axıcı
- dəfətmə, axıcı, makroskopik
- cazibə, kapilyar, hiqroskopik
- axıcı, kapilyar, makroskopik

152 Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır

- çirkli su
- axar su
- cazibə suyu
- kapilyar su
- durğun su

153 Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?

- torpaqdağıtma amili deyilir
- torpaqıyığma amili deyilir
- torpaq bərpa etmə amili deyilir
- torpaqəmələgəlmə amili deyilir
- torpaqyaratma amili deyilir

154 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən

edir?

- Elektromaqnit və optik xassələrini
- Elektrik və maqnit xassələrini
- kimyəvi və optik xassələrini
- fiziki və mexaniki xassələrini
- Radioaktiv və maqnit xassələrini

155 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

- maqnit xassələri
- optik xassələrini
- fiziki xassələrini
- kimyəvi xassələrini
- elektromaqnit xassələri

156 Biosfer enerji və maddə mübadiləsi nöqteyi nəzərindən nə cür sistemdir?

- mikroskopik və qapalı sistemdir
- çox kiçik və geniş sistemdir
- kiçik və qapalı sistemdir
- çox böyük və açıq sistemdir
- böyük və qapalı sistemdir

157 Biosferə enerji hansı mənbələrdən daxil olur?

- çaylardan, göllərdən, dağlardan
- bulaqlardan, kosmosdan, göllərdən
- günəşdən, meşələrdən, okeanlardan
- günəşdən, kosmik fəzadan, yerdən
- dağlardan, yerdən, günəşdən

158 Günəş enerjisi yerdə hansı prosesin əsasını təşkil edir?

- fotodumanın
- foto keçiriciliyin
- foto dissosiyanın
- fotosintezin
- foto müqavimətin

159 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması və onun ətraf mühitə yayılması prosesləri necə həyata keçir?

- üfüqi istiqamətdə
- bir istiqamətdə
- əks istiqamətdə
- paralel surətdə
- şaquli istiqamətdə

160 Canlı orqanizmlərdə enerjinin toplanması, onun ətraf mühitə yayılması dinamikası biosferin hansı səviyyəsini müəyyən edir?

- məhsuldarlıq səviyyəsi yoxdur
- beşinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- üçüncü məhsuldarlığın səviyyəsini

- birinci məhsuldarlığın səviyyəsini
- məhsuldarlığın səviyyəsi təyin olunmur

161 Biosferdə enerji bir trofik səviyyədən digərinə necə keçir?

- efir vasitəsilə
- hava vasitəsilə
- su vasitəsilə
- qida vasitəsilə
- mühit vasitəsilə

162 Konsumentlər tərəfindən qida şəklində qəbul edilən enerji necə sərf olunur?

- ekosistem üçün sərf olunur
- populyasiyası üçün sərf olunur
- başqasının həyatına sərf olunur
- öz həyatı üçün sərf olunur
- növləri üçün sərf olunur

163 Orqanizmdə enerjinin bir tropik səviyyədən digərinə keçidi qəbul edilən enerjinin 10%-ni təşkil edir. Buna ekologiyada nə deyilir?

- “sıfır faiz qaydası”
- “beş faiz qaydası”
- “on faiz qaydası”
- “doqquz faiz qaydası”
- “yeddi faiz qaydası”

164 Canlı orqanizmlərin cansız aləmdən fərqi nədən ibarətdir?

- canlılar enerjini toplamır
- canlılar enerjini toplayır
- canlılar ətraf mühitdən enerji almır
- canlılar “özünübərpa” xassəsinə malikdir
- canlılar enerji mübadiləsi etmir

165 Biosferdə canlı maddə qlobal müqyasada aşağıdakı biokimyəvi funksiyaları yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil?

- biokimyəvi fəaliyyətin kəmiyyət və keyfiyyəti
- qatılaşdırma
- qaz əmələ gətirmə
- katalitik reduksiya reaksiyaları
- oksidləşmə-reduksiya reaksiyalar

166 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən oksidləşmə-reduksiya proseslərində hansı maddələr alınır?

- turşular, oksidlər, qətranlar
- qələvilər, turşular, duzlar
- qələvilər, turşular, duzlar
- oksidlər, duzlar, mineral maddələr
- mineral maddələr, turşular, qələvilər

167 Canlı maddələr hansı biokimyəvi funksiyaları həyata keçirir?

- məhv olma, çürümə, nəsil kəsmə, ölmə, qidalanma
- çoxalma, çürümə, nəfəs alma, nəfəsvermə, qidalanma
- nəsil vermə, ölmə, qidalanma, çoxalma
- tənəffüs, qidalanma, çoxalma, ölmə, çürümə
- nəfəs alma, qidalanma, ölmə, yaşama, məhv olma

168 Hansı canlılar torpağın strukturunu və kimyəviliyini formalaşdırır?

- balıqlar, ağaclar, göbələklər
- viruslar, göllər, heyvanlar
- quşlar, göbələklər, balıqlar
- mikroorqanizmlər, bitkilər, heyvanlar
- mikroblar, ağaclar, bitkilər

169 Biosferdə məskunlaşmış orqanizmlərin birgə fəaliyyətinin təsiri nəticəsində onda hansı dəyişiklər baş vermişdir?

- xassələri dəyişməz olaraq qalır
- müasir xassələri formalaşmışdır
- heç bir dəyişiklik baş verməmişdir
- öz xassələrini saxlayıb
- köhnə xassələrini itirmişdir

170 Biosferdə orqanizmlərin yüksək kimyəvi aktivliyi hansı prosesləri sürətləndirir?

- mühitin pozulması prosesini
- mühitin dəyişməz qalmasını
- mühitin dəyişməsi prosesini
- mühitin əmələ gəlmə prosesini
- mühitin çevrilməsi prosesini

171 Yer üzərinə günəş işığının neçə faizi gəlib çatır?

- 35 %-i
- 25 %-i
- 30 %-i
- 47 %-i
- 50 %-i

172 Günəş radiasiyasının 40%-ə qədərini təşkil edən radiasiya neçə adlanır?

- zəif aktiv radiasiya
- orta aktiv radiasiya
- yüksək aktiv radiasiya
- fotosintetik aktiv radiasiya
- güclü aktiv radiasiya

173 Günəş enerjisinin 23%-i yerdəki sistemlərə daxil olaraq dəyişiklər yaradır. Hansı cavab düzgün deyil?

- suyun dövrəsinə səbəb olur
- iqlimi formalaşdırır
- küləklər yaradır
- heç bir dəyişiklik yaratmır
- axın və dağların hərəkət verici qüvvəsinə çevrilir

174 Bitkilərdə fotosintez prosesini hansı enerji həyata keçirir?

- optik enerjisi
- elektrik enerjisi
- səs enerjisi
- günəş enerjisi
- maqnit enerjisi

175 Hansı canlıları qida şəklində qəbul etdikləri enerjini öz həyatları üçün sərf edirlər?

- Quşlar
- Bitkilər
- Avtotroflar
- konsumentlər
- Məməlilər

176 Biosferdə canlı maddə vasitəsilə gedən hansı proseslərdə oksidlərə düz, Mineral maddələr alınır?

- Akustik proseslərdə
- Fiziki proseslərdə
- kimyəvi proseslərdə
- oksidləşmə - reduksiya proseslərində
- İstilik mübadiləsi proseslərində

177 Mikroorqanizmlər bitkilər, heyvanlar torpağı hansı xassələrini formalaşdırır?

- müqavimətini və keçiriciliyini
- məsaməliyini və nəmliyini
- nəmliyini və hidroskopliyini
- strukturunu və kimyəviliyini
- səskeçirmə və səsudmasını

178 Obyektlər, yırtıcılar, yırtıcılarla qidalanan canlılar necə adlanır

- Həşəratlar
- Quşlar
- Məməlilər
- konsumentlər
- Avtotroflar

179 Canlı və cansız maddələrin vəhdətindən ibarət olan, uzun müddət təkamül və inkişaf etmiş, özünəməxsus struktura malik olan sistemə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- litosfer deyilir
- atmosfer deyilir
- biosfer deyilir
- noosfer deyilir

180 Günəş enerjisi yer kürəsində necə cür maddələr mübadiləsi yaradır?

- bioloji və kiçik dövranlar
- üzvi və qeyri-üzvi dövranlar
- kiçik və böyük dövran

- böyük və bioloji dövranlar
- kiçik və geniş dövranlar

181 Torpaq, biki, mikroorqanizmlər və heyvanlar aləmi arasında gedən maddələr mübadiləsi yer kürəsindəki hansı dövrəyə aid edilir?

- abiotik dövrəyə
- kiçik dövrəyə
- böyük dövrəyə
- bioloji dövrəyə
- biotik dövrəyə

182 Biosferədə azot, oksigen, karbon, fosfor, kükürd, hidrogen kimi elementlər hansı dövrdə iştirak edirlər?

- bioloji dövrdə
- biotik dövrdə
- kiçik dövrdə
- böyük dövrdə
- abiotik dövrdə

183 Fotosintez və ya hemosintez vasitəsilə qeyri-üzvi tərkiblərdən üzvi maddə yaradan və onun tərkibində potensial enerji toplayan canlı orqanizm necə adlanır?

- redusentlər adlanır
- heteretroflar adlanır
- avtotroflar adlanır
- produsentlər adlanır
- konsumentlər adlanır

184 Produsentlər bitki orqanizmlərindən ibarət olub, ekosistemdə trofik zəncirin hansı hissəsini təşkil edirlər?

- kənar hissəsini təşkil edirlər
- trofik zəncirdə iştirak etmirlər
- sonunu təşkil edirlər
- başlanğıcını təşkil edirlər
- orta hissəsini təşkil edirlər

185 Hansı canlı orqanizmlər produsentlərin sintez etdikləri məhsulların hesabına yaşayırlar?

- mikroblar
- redusentlər
- produsentlər
- konsumentlər
- göbələklər

186 Konsumentlər hansı orqanizmlər qrupuna aid edilir?

- mikroorqanizmlərə
- göbələklərə
- avtotroflara
- heterotroflara
- viruslara

187 Produsentlər hansı orqanizmlər qrupuna aid edilir?

- bitkilər
- mikroorqanizmlərə
- göbələklərə
- avtotroflara
- viruslara

188 Populyasiya tərkibinə daxil olan və öz funksiyasını ümumi populyasiya daxilində yerinə yetirən canlıya nə deyilir?

- insan deyilir
- bitki
- növ deyilir
- orqanizm deyilir
- yırtıcı deyilir

189 Digər orqanizmlərdə məhkumlaşmanı tam mənimsəmiş canlı orqanizmlər qrupuna nə deyilir?

- mikrob deyilir
- orqan deyilir
- hüceyrə deyilir
- virus deyilir
- həşarət deyilir

190 Fotosintetik aktiv radiasiya günəş enerjisinin neçə faizini təşkil edir?

- 0.29
- 0.3
- 0.25
- 0.4
- 0.7

191 Hansı proses nəticəsində bioloji dövrandə günəş enerjisinin iştiraki və toplanması mümkün olur?

- enerjinin yığılması nəticəsində
- enerjinin paylanması nəticəsində
- enerji mübadiləsi nəticəsində
- fotosintez prosesi nəticəsində
- enerjinin ötürülməsi nəticəsində

192 Biosferin vacib funksiyası olan “həyatın dayanıqlı saxlanması” nə ilə əlaqədardır?

- maddələrin axınlı dövrəni ilə
- maddələrin sərbəst dövrəni ilə
- maddələrin fasiləli dövrəni ilə
- maddələrin fasiləsiz dövrəni ilə
- maddələrin dayanıqlı dövrəni ilə

193 Biosferin mütəşəkkilliyi və özünü saxlama mexanizmi aşağıdakı hallarda təzahür edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- yer səthində fiziki şəraitin saxlanılmasında
- dünya okeanında duzların qatılığını saxlanılmasında
- atmosferin qaz tərkibinin tənzimlənməsində

- yer üzərində dəyişiklərin yaranmasında
- dünya okeanda duzların tərkibinin saxlanılmasında

194 Hansı canlı orqanizmin funksiyası cansız təbiət elementlərini orqanizmlərin hüceyrələrinin tərkibinə daxil etməkdən ibarətdir?

- göbələklərin
- bakteriyaların
- konsumentlərin
- produsentlərin
- virusların

195 Hansı canlı orqanizmin funksiyası cansız təbiət elementlərini bioloji dövranı cəlb etməkdən ibarətdir?

- göbələklərin
- konsumentlərin
- bitkilərin
- mikroorqanizmlərin
- produsentlərin

196 Konsumentlər neçə qrupa bölünür?

- otyeyənlər, ali bitkilər, quşlar
- otyeyənlər, ətyeyənlər, balıqlar
- quşlar, yırtıcılar, ağaclar
- otyeyənlər, yırtıcılar, yırtıcılarla qidalanan yırtıcılar
- balıqlar, otyeyənlər, ətyeyənlər

197 Konsumentlər təbiətdə aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir. Hansı cavab düzgün deyil?

- trofik zəncirlərdə enerji axınıni tənzimləyir
- canlı maddənin planetdə yayılmasında iştirak edir
- canlı maddənin müxtəlifliyini artırır
- maddələr dövranında iştirak etmir
- trofik zəncirlərdə maddə axının tənzimləyir

198 Produsentlərin və konsumentlərin bioloji məhsullarını parçalayıb, ekosistemdə bioloji dövranı tamamlayanlara nə deyilir?

- redusentlər deyilir
- konsumentlər deyilir
- produsentlər deyilir
- mikroorqanizmlər deyilir
- göbələklər deyilir

199 Biosferdə ekoloji dövranın konkret dövrləri həyata keçirən struktur-funksional sistemlərinə nə deyilir?

- biosistemlər deyilir
- biosenozy deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz (ekosistem) deyilir
- biobirlik deyilir

200 Müəyyən məkanda məskunlaşan və biogen maddələr dövrünü dayanıqlı surətdə saxlayan müxtəlif növ mikroorqanizmlərin, bitkilərin və heyvanların birliyinə nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- biobirlik deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz deyilir
- biosistem deyilir

201 Morfoloji və funksional əlamətlərinə, hüceyrə tipinə davranış münasibətlərinə görə eyni olan eyni mənbdən əmələ gələn, müəyyən ərazidə yayılan cinsi fərdlərə nə deyilir?

- bitki deyilir
- orqan deyilir
- populyasiya deyilir
- növ deyilir
- orqanizm deyilir

202 Bir növə mənsub olan və müəyyən ərazi tutan orqanizmlər qrupuna nə deyilir?

- mikroorqanizm deyilir
- orqanizm deyilir
- növ deyilir
- populyasiya deyilir
- orqan deyilir

203 Populyasiyaların ümumi xassələri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- məkanla vəhdətdə olmaq
- törəmə
- ərazi üzrə yerləşmə sıxlığı
- biosferin dayanıqlığın pozmaq
- məhv olma, tərkib

204 Orqanizm səviyyəsində gələn fizioloji proseslərdə neçə növ reaksiyaları bir-birindən fərqləndirirlər?

- bərpaetmə və dağıtma mexanizmləri
- assinulyasiya və dissinulyasiya mexanizmləri
- adaptasiya və bərpa olunma mexanizmləri
- fizioloji və adaptasiya mexanizmləri
- qurma və məhv etmə mexanizmləri

205 Hansı enerji yer kürəsində böyük və bioloji dövranları yaradır?

- optik enerjisi
- maqnit enerjisi
- elektrik enerjisi
- günəş enerjisi
- səs enerjisi

206 Fosfor biosferdə hansı mühitdə miqrasiya edən elementdir?

- Azotsuz və qələvi mühitdə
- Oksigenli və duzlu mühitdə

- Karbonlu və qələvi mühitində
- oksigensiz və turş mühitdə
- Azotlu və turs mühitdə

207 Biosferdə neçə növ maddələr dövrünü gedir?

- abiotik, canlı, hüceyrə
- canlı, cansız, hüceyrə
- hüceyrə, növ, orqanizm
- abiotik, biotik, qoşma, biotik
- biotik, canlı, cansız

208 Biosferdə canlı orqanizmlərin tərkibinə daxil olmaqdan onun həyat fəaliyyəti ilə bağlı olan maddələr dövrünə nə deyilir?

- sabit dövrən
- qoşma biotik dövrən
- canlı dövrən
- müvazinətli dövrən
- abiotik dövrən

209 Üzvi maddələrin yandırılması, çürüməsi və parçalanması, bitki və heyvanların tənəffüzü zamanı hansı qaz əmələ gəlir?

- natrium qazı
- karbon qazı
- azot qazı
- oksigen qazı
- natrium qazı

210 Bitkilərin tənəffüsü zamanı mənimsənilən, fotosintez prosesində havaya daxil olan qaz hansıdır?

- karbon
- metan
- azot
- oksigen
- xlor

211 Biosferdə yalnız oksigensiz və turş mühitdə miqrasiya edən element hansıdır?

- oksigen
- azot
- karbon
- fosfor
- hidrogen

212 Hansi suxurlar təbiətdə fosforun əsas mənbələri sayılır?

- duzlar
- seolitlər
- hepatitlər
- dağ suxurları
- minerallar

213 Mikroorqanizmlərin ölü qalıqlarını parçalaması nəticəsində torpağa hansı element daxil olur?

- fosfor
- hidrogen
- azot
- kükürd
- oksigen

214 Biosferdə canlı aləmin iştirakı olmadan baş verən maddələr dövrəsinə nə deyilir?

- cansız dövrə deyilir
- biotik dövrə deyilir
- canlı dövrə deyilir
- abiotik dövrə deyilir
- qoşma biotik dövrə deyilir

215 Biosferdə canlı orqanizmlərin tərkibində biokimyəvi reaksiyalar nəticəsində gedən maddələr dövrəsinə nə deyilir?

- mütamadi dövrə deyilir
- sabit dövrə deyilir
- abiotik dövrə deyilir
- biotik dövrə deyilir
- dayanıqsız dövrə deyilir

216 Hansı elementlər fasiləsiz olaraq canlı orqanizmlərdə maddələr mübadiləsində və dövrəsində iştirak edir?

- Se, Fe, Ce, Au, Pb
- C, Cu, Pb, Ge, Cl, H
- O, Ca, Fe, Cu, Hg, C
- O, C, N, S, P, H
- H, Ca, Pb, Hg, S, Se

217 Hansı elementlərin karbonatları, sulfatları, qeyri-üzvi turşuları, metalların kükürd-lü birləşmələri bioloji dövrədən tədricən uzaqlaşaraq okean və dənizlərdə çöküntü yaradır?

- Fe, Cu, Au, Pb, H, O
- Hg, Ga, Se, Te, Tl, H
- Cl, O, H, Cu, Fe, Hg
- Cl, Na, Mg, Ca, C, S
- H, C, N, P, Ca, Na

218 Bioloji məhsulların parçalanması nəticəsində əmələ gələn nitratlar torpaq mikro-orqanizmlərinin təsiri ilə hansı maddələrə çevrilirlər?

- nitratlara, nitritlərə, oksidlərə
- azot qazına, azot oksidinə, nitritə
- nitratlara, azot turşusuna, azot qazına
- nitritlərə, azot oksidinə, sərbəst azota
- azot turşusuna, azot qazına, sərbəst azota

219 Hansı orqanizmlər ölü qalıqlarını parçalamaqla torpağa kükürdün daxil olmasına səbəb olur?

- Viruslar
- Göbələklər
- bakteriyalar

- mikroorqanizmlər
- Quşlar

220 Müasir dövrdə kainatın, yer kürəsinin və cəmiyyətin inkişafı üzrə konsepsiyaları neçə qrupa ayrılır?

- 4 qrupa ayrılır
- 7 qrupa ayrılır
- 5 qrupa ayrılır
- 3 qrupa ayrılır
- 2 qrupa ayrılır

221 “Noosfera” anlayışının hansı alimlər elmə gətirmişlər?

- M.Lomonosov və A.Miçurin
- L.Landon və Ç.Darvin
- P.Teyer de Şarden və E.Lerua
- Hekkel və Zyuss
- N.Dokuçayev və V.Vernadski

222 Bəzi alimlərin fikrində cəmiyyət artıq hansı dövrə keçmişdir?

- daş dövrünə
- hidrosfer dövrünə
- biosfer dövrünə
- noosfer dövrünə
- litosfer dövrünə

223 Müasir dövrdə hansı konsepsiyaya əsaslanan anlayış perspektivli sayılır?

- təkamül konsepsiyası
- ekosistem konsepsiyası
- biosfer konsepsiyası
- “noosfera” konsepsiyası
- bioloji konsepsiyası

224 Təbiətlə inkişaf etməkdə olan insan cəmiyyətinin tələblərinə uyğun gələn qarşılıqlı, onların əlaqəsinin təşkilini və təmin edilməsini hansı anlayış müəyyən edir?

- litosfer anlayışıdır
- biosfer anlayışıdır
- atmosfer anlayışıdır
- noosfera anlayışıdır
- ekologiya anlayışıdır

225 Bəşəriyyətin sosial-iqtisadi inkişaf təbiətin təkamül sürətinə nəzərən necə gedir?

- əks sürətlə gedir
- bərabər gedir
- yavaş gedir
- sürətlə gedir
- paralel gedir

226 İnsan təfəkkürü və ağılı yerin biosferini aşaraq haralara qədər genişlənmişdir?

- mezosfer və geniş kosmik fəzanın dərinliklərinə

- hidrosfer və atmosferin dərinliklərinə
- kosmosa və litosferin dərinliklərinə
- kosmosa və hidrosferin dərinliklərinə
- stratosferə və hidrosferin dərinliklərinə

227 İnsanların istehlak mallarına olan tələbatı yem materiallarının istehsalına və bunun nəticəsi olaraq bütün canlı aləmə yad olan hansı tullantıların meydana gəlməsində səbəb olmuşdur?

- yeni növ biosferin
- yeni növ parazitlərin
- yeni növ canlıların
- yeni növ tullantıların
- yeni növ həşəratların

228 İnsanın təbiətə olan mənfi təsirləri təbiətin bütün komponentlərində aşkar biruzə verilmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ekosistemlərdə
- atmosferdə
- biosferdə
- yerin daş örtüyündə
- hidrosferdə

229 İnsanın qarşılıqlı təsirdə olduğu təbiəti əks etdirən hansı problem yaranmışdır?

- qida problemi
- ozon qatı problemi
- kosmik fəza problemi
- "ətraf mühit" problemi
- su problemi

230 Bitkilərdə fotosintez prosesi hansı dənəciklər vasitəsilə həyata keçirilir?

- aeroxollar
- ionlar
- tozlar
- işıq fotonları
- xlorofil dənəcikləri

231 Xarici mühit amilləri olan temperatur, işıq şuaları, oksigen, karbon dioksid bitkilərdə hansı prosesin getməsinə təsir göstərir?

- boyatma prosesinə
- məhv olma prosesinə
- inkişaf prosesinə
- fotosintez prosesinə
- çiçəklənmə prosesinə

232 Canlı orqanizmin inkişafının hər hansı bir mərhələsində ona bilavasitə təsir edən mühit elementinə nə deyilir?

- antropogen amil deyilir
- mexaniki amil deyilir
- ətraf mühit deyilir
- ekoloji amil deyilir

yaşıl amil deyilir

233 Orqanizmin struktur xüsusiyyətlərinin mühit amillərinə uyğunlaşması necə adlanır?

- ekoloji adaptasiya
- kimyəvi adaptasiya
- fiziki adaptasiya
- morfoloji adaptasiya
- bioloji adaptasiya

234 Ekoloji faktorlar neçə növə bölünürlər?

- abiotik, enerji, fiziki
- kimyəvi, biotik geofiziki
- abiotik, fiziki, kimyəvi
- abiotik, biotik, antropogen
- antropogen, optik, bioloji

235 Orqanizmlərin mühit amillərinə uyğunlaşması necə formada olur?

- fizioloji, kimyəvi, fiziki
- kimyəvi, fizioloji, fiziki-kimyəvi
- ekoloji, abiotik, fiziki
- morfoloji, fizioloji, ekoloji
- morfoloji, fiziki, biotik

236 Orqanizmin xarici təsirə funksional cavab forması necə adlanır?

- fiziki adaptasiya
- kimyəvi adaptasiya
- morfoloji adaptasiya
- fizioloji adaptasiya
- ekoloji adaptasiya

237 Əsəb fəaliyyəti nəticəsində ali heyvanların mühit amillərinə uyğunlaşması necə adlanır?

- kimyəvi adaptasiya
- termiki adaptasiya
- fiziki adaptasiya
- ekoloji adaptasiya
- fizioloji adaptasiya

238 İstilik mübadiləsinin xüsusiyyətlərinə görə orqanizmləri neçə böyük ekoloji qrupa ayırırlar?

- dəyişməz və dəyişkən
- stabil və dəyişkən
- dəyişkən və dayanaqlı
- sabit və dinamikli
- poykiloterm və homoyoterm

239 Bədəninin temperaturu sabit olmayıb, mühitin temperaturundan asılı olaraq geniş hədlərdə dəyişən orqanizmlərə nə deyilir?

- balıqlar deyilir
- quşlar deyilir
- onurğalılar deyilir

- poykiloterm deyilir
 mikroorqanizmlər deyilir

240 İstilik balansını saxlamaq üçün daxil istilik məhsullarından istifadə edən orqanizmlər necə adlanır?

- otyeyenlər adlanır
 heyvanlar adlanır
 quşlar adlanır
 homoyotermilər adlanır
 balıqlar adlanır

241 İon şüalanma genetik aparata təsir edərək nə cür effekt yaradır?

- heç bir effekti yaradır
 ekoloji effekti yaradır
 əsəblik effekti yaradır
 mutagen effekt yaradır
 ifraf effekti yaradır

242 Yer səthinə çatan ultrabənövşəyi şüalar orqanizmdə hansı maddələrin mübadiləsini tənzimləyir və hansı vitamin sintez olunur?

- H və O, B6 vitamini
 C və O, B12 vitamini
 Na və Cl, D vitamini
 Ca və P1, D vitamini
 N və H, B12 vitamini

243 Heyvanlar üçün işıq spektrinin hansı hissəsi ilk növbədə səmti müəyyən etmək üçün lazımdır?

- sarı işıq şüaları
 infraqırmızı şüalar
 ultrabənövşəyi şüalar
 görünən işıq şüaları
 qırmızı işıq şüaları

244 İşıq fotosintez prosesinin enerji mənbəyidir və nə vasitəsilə həyata keçirilir?

- çiçəklər
 yarpaq
 ot
 Xlorofil
 budaq

245 Bitkilərin fotosintez səviyyəsinə təsir edən ən vacib xarici mühit amilləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil.

- oksigen
 işıq şüaları
 temperatur
 azot
 karbon dioksid

246 Təkamül prosesində orqanizmlərin fəaliyyətində aşağıdakı bioloji ritmlər əmələ gəlmişdir. Hansı

cavab düzgün deyil.

- rüblük
- sutkalıq
- aylıq
- illik, mövsümi
- saatlıq

247 Orqanizmin gündüzün uzunluğuna reaksiyalarına nə deyilir?

- fotorüblük deyilir
- fotoillik deyilir
- fotoaylıq deyilir
- fotoperiodizm deyilir
- fotoeffekt deyilir

248 Canlı orqanizmlərdə enerji prosesləri hansı reaksiyalara əsaslanır?

- oksidləşmə reaksiyalarına
- ayrılma reaksiyalarına
- birləşmə reaksiyalarına
- oksidləşmə-reduksiya reaksiyalarına
- katalitik reaksiyalarına

249 Hansı canlılarda tənəffüs bütün üzvlər və toxumalar vasitəsilə həyata keçir?

- göbələklərdə
- balıqlarda
- heyvanlarda
- bitkilərdə
- molyuskalarda

250 Hansı canlılarda tənəffüs xüsusi tənəffüs orqanları vasitəsilə həyata keçir?

- göbələklərdə
- ağaclarda
- bitkilərdə
- heyvanlarda
- mikroblarda

251 Orqanizmlərdə suyun və duzların miqdarının dəyişməsi hansı proseslərdə müvafiq dəyişikliyə və ion müvazitənin pozulmasına səbəb olur?

- hidrolizm
- metabolik
- biotik
- osmotik
- sutkadiam

252 Canlı orqanizmlərin inkişafının hər hansı bir mərhələsində ona bilavasitə təsir edən abiotik biotik, antropogen mühit amillərinə nə deyilir?

- Kimyəvi amillər
- mexaniki amillər
- fiziki amillər

- ekoloji amillər
 Bioloji amillər

253 Dağlar canlı orqanizmlərin miqrasiyasının qarşısını aldığı üçün növəmələgəlmə prosesində hansı faktor kimi mühüm rol oynayır?

- fasiləli faktor kimi
 aralıq faktor kimi
 səddçəkici faktor kimi
 təcridedici faktor kimi
 fasiləsiz faktor kimi

254 amilin böyük təsiri olmuşdur?

- yeraltı suxurlar
 yerin texnotik hadisələri
 yerin maqnit sahəsinin
 yerin cazibə sahəsinin
 vulkan püskürmələri

255 Günəşdə baş verən partlayışlar nəticəsində əmələ gələn yüklü hissəciklərin güclü axınların yerin maqnit sahəsinə təsiri hansı hadisənin yaranmasına səbəb olur?

- güclü qasırğaların
 güclü küləklərin
 güclü tufanların
 maqnit tufanlarının
 güclü sunamilərin

256 Hansı geofiziki hadisələr zamanı ürək-damar xəstəlikləri hipertoniyası olan adamların vəziyyəti pisləşir.

- güclü tufanlar zamanı
 güclü sunamilər zamanı
 güclü qasırğılar zamanı
 maqnit tufanları zamanı
 güclü küləklər zamanı

257 Yerdə baş verən texnotik hadisələr canlı orqanizmlərə və populyasiyalara necə təsir göstərir?

- gözlənilməz və ölümcül təsir göstərir
 hiss olunmaz və zəif təsir göstərir
 güclü və öldürücü təsir göstərir
 qəflətən və epizodik təsir göstərir
 gözlənilən və uzun müddətli təsir göstərir

258 Torpağın bütün fiziki və kimyəvi xassələri hansı ekoloji amillərə aid edilir?

- su amilləri
 antropogen amilləri
 biotik amilləri
 edafik amillər
 abiotik amilləri

259 Torpağın edafik amillərinə aşağıdakılar aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- torpağın quruluşu
- qaz və su
- torpaqda dövr edən üzvi və qeyri-üzvi maddələr
- torpağın kimyəvi tərkibi
- torpağın şoranlığı

260 Torpaqda ölmüş orqanizmlərin çürüməsi nəticəsində hansı maddələr əmələ gəlir?

- amorf maddələr
- kimyəvi maddələr
- qeyri-üzvi maddələr
- üzvi maddələr
- qumsal maddələr

261 Torpaqda üzvi maddələrin parçalanması nəticəsində əmələ gələn amorf maddəyə nə deyilir?

- qumsal deyilir
- qum deyilir
- gil deyilir
- humus deyilir
- daş deyilir

262 Torpaqda humusun olması onun aşağıdakı xassələrini yüksəldir. Hansı cavab düzgün deyil?

- qidalı maddələri saxlamaq qabiliyyətini artırır
- aerasiyasını yaxşılaşdırır
- strukturunu yaxşılaşdırır
- tərkibində dəyişiklik yaratmır
- suyun saxlamaq qabiliyyətini artırır

263 Torpaqların keyfiyyətinə və canlıların yayılmasına topoqrafik faktor kimi nə daha çox təsir edir?

- dağ yamaclarının şoranlaşması
- dağ yamaclarının yuyulması
- dağ yamaclarının sürüşməsi
- dağ yamaclarının mailliyi
- dağ yamaclarının düzlənməsi

264 Mailliyi 22-23 dərəcədə çox olan dağ yamaclarında hansı hadisələr müşahidə olunur?

- torpaq və bitki örtüyü yaranır
- münbit torpaq və bitki örtüyü yaranır
- torpaq və bitki örtüyü yaranır
- torpaq münbitləşir, bitkilər məhv olur
- gilli torpaq və bitkilər məhv olur

265 Malliyi 13 dərəcə olan dağ yamaclarında hansı bitkilər müşahidə olunur?

- iynəyarpaqlı bitkilər
- günəş həssas bitkilər
- suya tələbkar bitkilər
- susuzluğa dözümlü bitkilər
- tikanlı bitkilər

266 Su mühiti ilə bağlı olan və canlılara təsir edən ekoloji faktorlar hansılardır?

- hidropizoliz və hidrotermiki faktorlar
- hidroreduksion və hidromaqnetik faktorlar
- hidrobioloji və hidromexaniki faktorlar
- hidrokimyəvi və hidrofiziki faktorlar
- hidrooksid və hidrooptik faktorlar

267 Su hövzələrində aşağıdakı göstərilən amillər ekoloji faktor kimi su ilə yaşayan canlılara təsir edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- suyun qələviliyi
- Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , NH_4^+ , HClO_3 , Cl^- , NO_3^- ionların qatılığı
- kobud disperləşmiş maddələ
- suyun buxarlanması
- suyun pH c. stəricisi

268 Su hövzələrində aşağıda göstərilən amillər ekoloji faktor kimi suda yaşayan canlılara təsir edir. Hansı cavab düzgün deyilir?

- istilik tutumunun yüksəkliyi
- suyun oksidləşməsi
- suyun codluğu
- suyun donması
- suda olan radioaktiv maddələrin qatılığı

269 Eyni növün fərdləri arasındakı münasibətlər hansı tip reaksiya adlanır.

- qoşa reaksiya
- homotip reaksiya
- heterotip reaksiya
- təktip reaksiya
- müxtəlif tip reaksiya

270 Eyni növün fərdləri arasındakı homotip reaksiyaların əsasları aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- heyvanların məhsuldarlığı və inkişafı
- kütlə effekti
- qrup effekti
- işıq effekti
- növdaxili effekt

271 Birgə yaşayan müxtəlif növlərin heterotipik reaksiyalarının təsiri neçə cür ola bilər?

- bitərəf, əhəmiyyətli, neytral
- sabit, qənaətbəxş, əlverişsiz
- münasib, əhəmiyyətli, sabit
- neytral, əlverişli, əlverişsiz
- bitərəf, əlverişli, münasib

272 Birgə yaşayan müxtəlif növlərin heterotipik reaksiyalarının aşağıdakı kombinasiyaları mövcuddur. Hansı cavab düzgün deyil?

- amensalizm; yırtıcılıq, parazitizm
- simbioz; əməkdaşlıq;
- neytralizm; rəqabət;

- qonşuluq; düşmənçilik
- kirayəçilik; kommensalizm;

273 Yerdə baş verən hansı hadisələr canlı orqanizmlərə, populyasiyalara qəflətən və epizotik təsir göstərir?

- Güclü yağışlar
- Zəlzələlər
- Sürüşmələr
- texnotik hadisələr
- Vulkan püskürmələri

274 Orqanizmlərə təsir edən ekoloji amilləri neçə qrupa ayırırlar?

- fiziki və kimyəvi amillər
- hərəkətsiz və hərəkətli amillər
- canlı və cansız amillər
- abiotik və biotik amillər
- üzvi və qeyri üzvi amillər

275 Abiotik amillər orqanizmə nə cür təsir göstərir?

- bir istiqamətli
- əks tərəfli
- ümumi
- birtərəfli
- paralel

276 Orqanizmin xarici amillərə neçə növ uyğunlaşması mövcuddur?

- real və ideal
- zəif və güclü
- normal və anormal
- passiv və aktiv
- kimyəvi və fiziki

277 Hansı xarici amilin təsirindən orqanizmdə müəyyən davamlılıq yaranır?

- normal amilin
- aqressiv amilin
- real amilin
- passiv amilin
- fiziki amilin

278 Orqanizmlərdə passiv uyğunlaşma hansı səviyyədə həyata keçirilir?

- populyasiya səviyyəsində
- orqan səviyyəsində
- genetik səviyyədə
- hüceyrə-toxuma səviyyəsində
- orqanizm səviyyəsində

279 Hansı xarici amilin təsirindən orqanizm yaranan dəyişikləri xüsusi uyğunlaşma mexanizmləri vasitəsilə elə tənzimləyir ki, onun daxili mühiti nisbətən sabit qalır.

- mürəkkəb təsirin

- normal təsirin
- real təsirin
- aktiv təsirin
- fiziki təsirin

280 Eyni və ya müxtəlif növə aid olan orqanizmlərin qarşılıqlı əlaqələri necə əlaqə adlanır?

- normal əlaqə
- abiotik əlaqə
- antropogen əlaqə
- biotik əlaqə
- fiziki əlaqə

281 Orqanizmin normal fəaliyyəti üçün təbii amillərin nə qədər miqdarda olması zəruridir?

- yüksək dozada
- minimum dozada
- ixtiyarı dozada
- müəyyən dozada (miqdarda)
- izafi dozada

282 Xarici amilin orqanizmin ehtiyacına uyğun olan və onun həyatı üçün ən əlverişli şəraitləri təmin edən miqdarına nə deyilir?

- ortimum deyilir
- məhsul deyilir
- ədəd deyilir
- miqdar deyilir
- hemostaz deyilir

283 Orqanizmin hər bir xarici amilə uyğunlaşması nə ilə bağlıdır?

- əmək sərfi ilə
- su sərfi ilə
- hava şərti ilə
- enerji sərfi ilə
- torpaq sərfi ilə

284 Orqanizmin xarici amillərə uyğunlaşma prosesində hansı zonada onun enerjisi yalnız fundamental həyat proseslərinə sərf olunur.

- passiv zonasında
- normal zonada
- aktiv zonada
- optimum zonasında
- hemostaz zonasında

285 Təbiətdə heyvan və bitkilərin coğrafi yayılmasının, ekologiya və fiziologiyasının bir çox vacib anlarını hansı qayda müəyyən edir?

- tərəqqi qaydası
- inkişaf qaydası
- yaşamaq qaydası
- minimum qaydası
- üzlaşma qaydası

286 Hansı ekoloji amillər orqanizm növlərinin bu və ya digər yaşayış yerlərinə nüfuz etməsini məhdudlaşdırır?

- qadağan olunmuş amillər
- yol verilər amillər
- icarə verilən amillər
- məhdudlaşdırıcı ekoloji amillər
- mümkün olan amillər

287 Hansı ekoloji amillər iri heyvan toksonlarının təkamülündən onların morfoloqiyasında böyük dəyişiklərin yaranmasına səbəb olmuşdur?

- mümkün olan amillər
- nüfuzgedici amillər
- fiziki amillər
- məhdudlaşdırıcı amillər
- normal amillər

288 Onurğalı heyvanların sudan quruya çıxması üçün hansı məhdudlaşdırıcı amillər dəf olunmuşdur

- mühitin normal sıxlığı və normal nəmliyi
- mühitin ifrat sıxlığı və zəif nəmlik
- mühitin böyük sıxlığı və böyük nəmliyi
- mühitin kiçik sıxlığı və aşağı nəmliyi
- mühitin ifrat sıxlığı və ifrat nəmlik

289 Heyvanların hava mühitində hərəkət etmələri üçün təkamül prosesində onlarda hansı orqan əmələ gəlmişdir?

- göslər əmələ gəlmişdir
- mədə əmələ gəlmişdir
- qaraciyər əmələ gəlmişdir
- ağciyər əmələ gəlmişdir
- böyrəklər əmələ gəlmişdir

290 Orqanizmə birtərəfli təsir edən xarici mühit amili necə adlanır?

- Fiziki
- Qoşma biotik
- Biotik
- abiotik
- Ahtropogen

291 Orqanizmlərdə hüceyrə-toxunma səviyyəsində hansı uyğunlaşma həyata keçirilir?

- Bitərəf uyğunlaşma
- Normal uyğunlaşma
- aktiv uyğunlaşma
- passiv uyğunlaşma
- Loyal uyğunlaşma

292 Bir növə mənsub olan müəyyən ərazidə məskunlaşan, səciyyəvi genafond və dayanıqlı funksional əlaqələr sisteminə nə deyilir?

- biosenoz deyilir

- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- populyasiya deyilir
- biogeosenoz deyilir

293 Populyasiya ekologiyasının hansı bölməsinin məsələlərinin öyrənilməsi ilə məşğul olur?

- tətbiqi ekologiya məsələlərini
- insan ekologiyası məsələlərini
- sinekologiya məsələləri
- autoekoloji məsələlərin
- mühəndis ekologiyası məsələlərini

294 Hər bir populyasiya aşağıdakı faktorlarda xarakterizə olunur. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin cins tərkibinə
- fərdlərin sayına, genetik dəyişkənliyinə
- ərazidə yayılmasına, artımına
- ətraf mühitin temperaturuna
- fərdlərin sayına

295 Mühit faktorların təsiri altında populyasiyaların azalması, çoxalması və sabitləşməsi kimi məsələlərini populyasiya ekologiyasının hansı bölməsi öyrənir?

- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların dayanıqlığı
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların tənzimlənməsi
- populyasiyaların dinamikası

296 Biogeosenoz konsepsiyasının müasir nəzəriyyəsinin yaradılmasında populyasiyalar ekologiyasının hansı bölməsinin böyük köməyi olmuşdur?

- populyasiyaların dəyişməsi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların sabitliyi
- populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların tənzimlənməsi

297 Populyasiyalar ərazidə neçə tipdə yayılırlar?

- qrup halında, daimi, arabir
- müntəzəm, təsadüfi, qrup halında
- qəflətən, biranlıq, təsadüfi
- arabir, ani, qəflətən
- təsadüfi, qəflətən, ani

298 Populyasiyaların ərazi üzrə yayılmasında hər bir fərdin bütün qonşulardan bərabər məsafədə yerləşməsini hansı tip xarakterizə edir?

- sakit yayılma
- stabil yayılma
- ani yayılma
- müntəzəm yayılma
- dəyişkən yayılma

299 Sosial əlaqələri zəif olan heyvanlar üçün populyasiyanın ərazi üzrə paylanması hansı tipi səciyyəvidir?

- sakit paylanma
- ani paylanma
- müvəqqəti paylanma
- təsadüfi paylanma
- stabil paylanma

300 Hərəkətli orqanizm olan heyvanlara əsasən neçə cür həyat təzi səciyyəvidir?

- stabil və dəyişkən
- daimi və müvəqqəti
- oturaq və daimi
- oturaq və köçəri
- sabit və hərəkətli

301 Oturaq həyat təzi keçirən heyvanlarda hər bir fərdin yaşamaq və törəmək imkanı olur və populyasiyanın artımı üçün nə cür şərait yaranır?

- kritik
- dözülməz
- əlverişsiz
- əlverişli
- stabil

302 Dəstəvi həyat keçirən heyvanlar populyasiya daxili necə strukturlar əmələ gətirirlər?

- tayfa, qrup, dəstə
- koloniya, sürü, dəstə
- qrup, yarım qrup, tayfa
- koloniya, tayfa, qrup
- sürü, tiplum, qrup

303 Sürü ilə yaşayan heyvanlarda fərdlər və onların dəstələri arasında fasiləsiz aşağıdakı məlumat əlaqələri olur. Hansı cavab düzgün deyil?

- yuva, ifrazat
- iyə görə, izə görə
- "şəxsi siqnallar", eşidilən
- yol axtarmaq, yola düşmək
- cığır, gəmirmə

304 Sürülərdə fərdlər hansı tabelik münasibətlərində yaşayırlar?

- sərbəst münasibətdə
- azad münasibətdə
- asılı münasibətdə
- iyerarxik münasibətdə
- düşmən münasibətdə

305 Ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlamaq üçün orqanizmin özünü tənzimləmə qabiliyyətinə nə deyilir?

- tabesizlik deyilir

- tabe olma deyilir
- uyğunlaşma deyilir
- hemeostaz deyilir
- sərbəstlik deyilir

306 Populyasiyaların ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlanması prinsipinə nə deyilir?

- populyasiyaların tarazlığı
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların uyğunsuzluğu
- populyasiyaların hemoestazi
- populyasiyaların dinamikliyi

307 Populyasiyaların homeostaz mexanizmləri aşağıdakı funksional qruplara ayrılır. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdləri xüsusi vəzifə daşıyır
- genetik strukturun saxlanması
- məkan strukturunun saxlanması
- populyasiyada heç bir əlaqə yoxdur
- populyasiya daxili sıxlığın tənzimlənməsi

308 Hansı hərəkətli orqanizmlərə oturaq və köçəri həyat tərzi səciyyəvidir?

- bitkilərə
- heyvanlara
- Sürünənlərə
- Balıqlara
- quşlara

309 Populyasiyanın homeostaz mexanizmi olan məkan strukturunun saxlanmasının növün aşağıdakı xüsusiyyətləri müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ərazidən istifadə, sosial münasibətlər
- sürünün fərdlərinin sayının artırılması
- qidalanma mexanizmləri
- çoxalma biologiyası
- abitoik amillərə münasibət

310 Yaşadıqları sahəyə tanış oriyentlər sistemi ilə bağlı olub, oraya öz növündən olan fərdlərində daxil olmasını düşməncəsinə qarşılayan fərdlərə nə deyilir?

- parazitlər deyilir
- sürünənlər deyilir
- yırtıcılar deyilir
- rezident-fərdlər deyilir
- onurğalılar deyilir

311 Hansı fərdlər yaşadıqları sahəyə bağlı olurlar və onun sərhədlərini keçdikdə səmt reaksiyası onların geriye qayıtmasını stimullaşdırır?

- parazitlər
- yırtıcılar
- otyeyən heyvanlar
- rezident-fərdlər

onurğalılar

312 Oturaq həyat tərzi keçirən rezident-fərdlər ərazi konfliktində aşağıdakı davranış kompelslərindən istifadə edirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- fiziki təmas olmur
- xüsusi səs siqnalları
- birbaşa aqressiya, hədə duruşu
- fiziki təmasda olurlar
- hücum nümayiş etdirmək

313 Populyasiyanın genetik strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- irsi münasibətlərlə
- ətraf mühit ilə
- populyasiya daxili sıxlığı
- populyasiya daxili genetik fondla
- iyerarxiyalıq ilə

314 Populyasiya daxilində ərazinin bütövlüyünün saxlanılmasında hansı münasibətlərin formalaşmasının böyük rolu olmuşdur?

- tabe olmamaq münasibətlərinin
- sərbəst münasibətlərin
- tabe olma münasibətlərin
- iyerarxik münasibətləri
- stabil münasibətlərin

315 Ayrı-ayrı təbii populyasiyaların genafondları bir-birindən aşağıdakı əlamətlərə görə fərqlənirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin payının dinamik tarazlığı ilə
- genetik vəhdətlə
- irsi müxtəlifliklə
- əlamətlərə görə fərqlənmirlər
- müxtəlif genatipli fərdlərlə

316 Populyasiyalarda uzunmüddətli təcrid olunmalar böyüyərək nə cür təcrid olunmaların yaranmasına səbəb olur?

- sürü təcrid olunmasına
- qrup təcrid olunmasına
- növ təcrid olunmasına
- genetik təcrid olunmalar
- dəstə təcrid olunmasına

317 Populyasiyalarda təcrid olunmalar nəyin yaranması ilə nəticələnir?

- yeni biotiklərin əmələ gəlməsi ilə
- yeni fərdin əmələ gəlməsi ilə
- yeni nəslin əmələ gəlməsi ilə
- yeni növün əmələ gəlməsi ilə
- yeni onurğalılardan əmələ gəlməsi ilə

318 Populyasiyalarda təcrid olunmalar necə cür olur?

- coğrafi və süni
- süni və təbii
- məkan və zaman
- coğrafi və ekoloji
- ekoloji və təbii

319 Populyasiyaların bir-birindən dəniz körfəzləri dağ sistemləri, vadilər vasitəsilə ayrılma-ları necə təcridolunma adlanır?

- fərdi təcridolunma
- qrup təcridolunma
- biotik təcridolunma
- coğrafi təcridolunma
- sürü təcridolunma

320 Populyasiyaların bir-birindən mövsüm dövrləri, qidalanma ərazinin kasıblığından ayrılmalari necə təcridolunma adlanır?

- fizioloji təcridolunma
- fərdi təcridolunma
- mövsümi təcridolunma
- ekoloji təcridolunma
- bioloji təcridolunma

321 Populyasiyaların ən başlıca xassələrinin formalaşma və sabit saxlama mexanizmləri hansı proseslər nəticəsində yaranmışdır?

- irsiyyət və genafond nəticəsində
- dinamika və sıxlıq nəticəsində
- genetik və mikrotəkamül nəticəsində
- homeostaz və suksessiya nəticəsində
- təkamül və genafond nəticəsində

322 Qeyri-sabit, avtomatik tənzimləmə prosesləri populyasiya sistemlərinə həyatın dəyişkən şəraitlərində nə verir?

- əlavə enerji
- əlavə sabitlik
- əlavə dözümlük
- əlavə dayanıqlıq
- əlavə stabillik

323 Populyasiyanın daxili genetik fondu onun hansı strukturunu müəyyən edir?

- ətraf mühit münasibətlərin
- iyerarxiya münasibətlərini
- daxili sıxlığını
- genetik strukturunu
- irsi münasibətlərini

324 Populyasiyanın sayının ümumi dəyişməsi dinamikası dörd hadisənin hesabına yaranır. Hansı cavab düzgün deyil?

- köçürülmə
- ölüm

- doğum
- dözümlülük
- köçmə

325 Populyasiyada vahid zaman ərzində orqanizmin yeni fərdlərinin əmələ gəlməsi nə adlanır?

- inkişaf adlanır
- məhv olma adlanır
- ölüm adlanır
- doğum adlanır
- həyata gəlmə adlanır

326 Zaman vahidi ərzində populyasiyada doğulanların sayı nədən asılıdır?

- fərdlərin ölçüsündən
- sürünün miqdarından
- fərdlərin sayından
- mühit şəraitindən
- ərazinin böyüklüyündən

327 Populyasiyada fərdlərin sayının artması və sıxlığın yüksəlməsi nə vaxt baş verir?

- doğum azaldıqda
- doğum az olduqda
- doğum zəif olduqda
- doğum çox olduqda
- doğum olmadıqda

328 Populyasiyada doğum çox olduqda ərazi və yem üstündə fərdlər arasında nə güclənir və ölüm halları artır?

- hədə-qorxu güclənir
- münasibətlər güclənir
- homeostaz güclərin
- rəqabət güclənir
- əlaqələr güclənir

329 Vahid zaman ərzində populyasiyada ölən fərdlərin sayına nə deyilir?

- köçürülmə deyilir
- qayıdış deyilir
- köçmə deyilir
- ölüm deyilir
- doğum deyilir

330 Populyasiyalarda ölümün çox olması aşağıdakı səbəblərdən asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- əlverişsiz fiziki mühit şəraitindən
- genetik mükəmməllikdən
- fərdlərin sayından
- yırtıcılardan, parazit xəstəliklərindən
- fizioloji mükəmməllikdən

331 Təbiətdə tez-tez rast gəlinən fərdlərin ölümü onun hansı dövründə baş verir?

- ilk anlarında

- doğum anında
- yaşlı dövründə
- erkən dövründə
- yetkinlik dövründə

332 Populyasiyada fərdlərin sayı optimallaşdıran hansı mexanizmlər mövcuddur?

- özünü idarəetmə
- özünü sakitləşdirmə
- özünü stabilləşdirmə
- özünü tənzimləmə
- özünü nizamlama

333 Populyasiyada fərdlərin yerdəyişmə qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərinə əsaslanır?

- biogeosenoz xüsusiyyətlərinə
- biosenoz xüsusiyyətlərinə
- fizioloji xüsusiyyətlərinə
- bioloji xüsusiyyətlərinə
- biotop xüsusiyyətlərinə

334 Hər bir populyasiyada fərdlərin bir hissəsi müntəzəm olaraq onu tərk edərək qonşu sahədəki populyasiyanı doldurur. Bu hadisə necə adlanır?

- populyasiyaların köçürülməsi
- populyasiyaların dispersiyası
- populyasiyaların ayrılması
- populyasiyaların yerdəyişməsi
- populyasiyaların köç etməsi

335 Yerdəyişmə dispersiyası populyasiyalar arasında hansı vasitəni həyata keçirir?

- təsir vasitəsinə
- mübadilə vasitəsinə
- rabitə vasitəsinə
- əlaqə vasitəsinə
- güc vasitəsinə

336 Populyasiyalarda sıxlıq artdıqca fərdlərin həmin növ olmayan yeni ərazilərə daxil olaraq oranı zəbt etməsi və yeni populyasiyanın əmələ gəlməsi necə adlanır?

- köçmə adlanır
- məşkunlaşma adlanır
- zəbt etmə adlanır
- invasiya adlanır
- adaptasiya adlanır

337 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fərdlərin ömrünün uzunluğu, çoxalma intensivliyi cinsi yetkinliyə çatma yaşı onun hansı strukturunu müəyyən edir:

- fizioloji strukturunu
- davranış strukturunu
- əlaqə strukturunu
- yaş strukturunu
- köçmə strukturunu

338 Hansı tip yaşama əyrisi populyasiya fərdlərinin və eləcə də insanların ölümünün qocalıqla bağlı olduğu halı göstərir?

- S tipi
- C tipi
- B tipi
- A tipi
- E tipi

339 Hansı tip yaşama əyrisi populyasiyalarda başlanğıc inkişaf dövründə az yaşlı fərdlər arasında ölüm hallarının yüksək olduğunu göstərir:

- S tipi
- D tipi
- A tipi
- B tipi
- C tipi

340 Hansı tip yaşama əyrisi orqanizmlərin bütün həyatı boyu ölüm hallarının sabit qaldığı halı göstərir:

- D tipi
- S tipi
- A tipi
- C tipi
- B tipi

341 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fərdlərin yaş strukturu nəyi müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- qocalma səviyyəsini
- çoxalma intensivliyini
- ömrünün uzunluğunu
- davranış münasibətlərini
- cinsi yetkinlik yaşını

342 İnsanlar tərəfindən yaradılan aqrobiogeosenozlara aşağıdakı təsərrüfat sahələri aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- plautasiyalar
- sünu göllər
- əkin sahələri
- meşələr
- parklar

343 Qida zəncirləri sistemində produsent orqanizmlər hansı trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- Altıncı trofik səviyyəni
- ikinci trofik səviyyəni
- üçüncü trofik səviyyəni
- birinci trofik səviyyəni
- beşinci trofik səviyyəni

344 Müxtəlif canlı orqanizmlərin ümumi məkanda məskunlaşması, qida və ərazidən istifadəyə görə müəyyən münasibətlərə girməsi nəyin formalaşmasının əsasını qoymuşdur?

- litosferin
- biotopun
- ekosistemin
- biosenozun
- biosferin

345 Bitki, heyvan və mikroorqanizmlərdən təşkil olunmuş dinamik, dayanıqlı birliyə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- biosenoz deyilir
- litosfer deyilir

346 Biogeosenoz neçə komponentdən ibarətdir?

- biotop və biosenozdan
- hidrosfer və atmosferdən
- ekosistem və biotopdan
- cansız və canlılardan
- litosfer və torpaqdan

347 Maddə və enerji, informasiya baxımından biogeosenoz və cür sistemdir?

- qapalı və sabit sistemdir
- açıq və tənzimlənmiş sistemdir
- qapalı və tarazlı sistemdir
- açıq və dayanıqlı sistemdir
- yarım qapalı və stabil sistemdir

348 Biogeosenozun cansız təbiətə aid olan komponentinə nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- ekotop deyilir
- ekosistem deyilir

349 Biogeosenozun əsas komponentləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- torpaq və qrunt suları. Atmosfer
- heyvan komponenti (zoosenoz)
- bitki komponenti (fitosenoz)
- dağlıq komponentlər
- mikroorqanizmlər (mikrobiosenoz)

350 Biosenozlardan aşağıdakı parçalanma məhsulları xaric edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- biogen maddələrin parçalanma məhsulları
- oksigen
- istilik
- bərk maddələr
- karbon qazı

351 Ölçüsünə görə biogeosenozlar neçə növə ayrılır?

- ekotop, biosenoz, biosfer
- biosfer, ekosfer, ekotop
- atmosfer, litosfer, biosfer
- mikrobiogeosenozlar, mezobiogeosenozlar, makrobiogeosenozlar
- biogeoton, biogeosenoz, mezobiogeosenoz

352 İnsanlar tərəfindən yaradılan müxtəlif təsərrüfat sahələrinə, əkin sahələrinə, süni göllərə, parklara və başqa biogeosenozlara nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biotop deyilir
- biosenoz deyilir
- aqrobiogeosenozlar deyilir
- ekosistem deyilir

353 Biogeosenozda növlərin ən əsas qarşılıqlı əlaqələr hansılardır?

- sığınacaq, qida rəqabət
- məskən yeri, sığınacaq, məkan
- məkan, enerji, rəqabət
- qida, məkan, mühityaratma
- qida, enerji, istilik

354 Biogeosistemlərin bütövlüyü hansı prosesdən əmələ gəlmiş və əlaqələr sistemi ilə saxlanılır?

- sabit prosesdən
- tarazlı prosesdən
- inkişaf prosesindən
- təkamül prosesindən
- dayanıqlı prosesdən

355 Hansı mühit biogeosenetik sistemin zəruri tərkib hissəsi, onun mövcudluğunun zəruri şərtidir?

- antropogen mühit
- cansız təbiət
- canlı təbiət
- qeyri – üzvi mühit
- üzvi və kimyəvi mühit

356 Yer üzərində bütün canlılar karbonu mənimsəmə mənbəyinə görə neçə qrupa bölünür?

- bitkilər və ali heyvanlar
- heşəratlar və göbələklər
- bitkilər və heyvanlar
- avtotroflar və hetorotroflar
- onunğahılar və onunğasızlar

357 Üzvi maddələri işıq enerjisi hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- fotosintetiklər deyilir
- sintetiklər deyilir
- sinetroflar deyilir
- fototroflar deyilir
- homeotroflar deyilir

358 Üzvi maddələri kimyəvi reaksiyalar hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- sintetiklər deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- avtotroflar deyilir
- xemotroflar deyilir
- fototroflar deyilir

359 Fototroflar, xemotroflar üzvi və qyri – üzvi karbon birləşmələrindən karbonu mənimsəmə üsuluna görə neçə qrupa bölünürlər?

- fotocanlılar və fotocansızlar
- fotogöbəklər və fotobionlar
- fotobionlar və fotoabionlar
- fotosintetiklər və fotomolyuskalar
- fotoavtotroflar və xemoavtotroflar

360 Hər bir canlı bütün həyatı boyu ətraf mühitdən aldığı enerjini aşağıdakı həyat proseslərinə sərf edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- əsəb impulslarının ötürülməsinə
- hüceyrəyə və hüceyrədən maddələrin nəqlinə
- toxumaların böyüməsinə, çoxalmasına, bərpaşına
- ətraf mühitdən mühafizə olunmağa
- orqanizmin hərəkətinə, temperaturun sabit saxlanmasına

361 Qida zəncirləri sistemində birinci trofik səviyyəsini hansı orqanizmlər təşkil edir?

- bitki növləri
- bakteriya növləri
- birhüceyrəlilər
- produsent növləri
- göbələk növləri

362 Birinci trofik səviyyədə xarici enerjiden istifadə edilərək yaradılan üzvi maddə kütləsinə necə adlanır?

- sonuncu məhsul adlanır
- aralıq məhsul adlanır
- son məhsul adlanır
- ilk məhsul adlanır
- əvvəlinci məhsul adlanır

363 Hansı produsentlər trofik strukturun və biosenozun bütövlükdə mövcudluğunun əsasını təşkil edir?

- heterotroflar
- prokariotlar
- II produsentlər
- I produsentlər
- avtotroflar

364 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəni hansı heterotrof orqanizmlər təşkil edir?

- birhüceyrəlilər

- produsentlər
- fotoavtotroflar
- konsumentlər
- arxebakteriyalar

365 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəyə aşağıdakı canlılar aiddir. Hansı cavab düzgün deyil?

- otyeyənlər, məməlilər
- quşlar, gəmiçilər, dırlaqlılar
- həşaratlar, sürünənlər
- ev heyvanları, vəhşi heyvanlar
- su hövzələrində: zooplanktonlar

366 Qida zənciri sistemində konsumentlər səviyyəsində yaranan və toplanan biokütlə necə adlanır?

- beşinci məhsul adlanır
- axırıncı məhsul adlanır
- sonuncu məhsul adlanır
- ikinci məhsul adlanır
- üçüncü məhsul adlanır

367 Qida zənciri sistemində üçüncü trofik səviyyəni foto – və xemotroflardan olan hansı organizmlər təşkil edir

- göbələrklər
- həşaratlar
- fotoplanktonlar
- destruktor – redusentlər
- mikroorganizmlər

368 Ölmüş bitkilərdə və heyvan cəsədlərində olan üzvi maddələri parçalayan və onunla qidalanan bütün canlılar neçə adlanır?

- mikroblar adlanır
- həşaratlar adlanır
- bakteriyalar adlanır
- destruktorlar adlanır
- parazitlər adlanır

369 Biokütlənin aşağı trofik səviyyədə yuxarı səviyyə keçməsi enerji və maddə ilə necə bağlıdır?

- maddə və enerji artır
- maddə və enerji itkisi olur
- maddə və enerji itkisi olmur
- maddə və enerji dəyişməz qalır
- maddə və enerji stabildir

370 Trofik səviyyədə biokütlənin və onunla bağlı olan enerjinin neçə faizi bir səviyyədə o birinə keçir?

- təqribən 21%-i
- təqribən 25%-i
- təqribən 15%-i
- təqribən 10%-i

təqribən 7%-i

371 Qida zəncirləri sistemində konsument orqanizmlər neçənci trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- VI trofik səviyyəni
- I trofik səviyyəni
- III trofik səviyyəni
- II trofik səviyyəni
- V trofik səviyyəni

372 Biokütlərin aşağı trofik səviyyədən yuxarı trofik səviyyəyə keçməsi nələrin itkisi ilə bağlıdır?

- dözümlülük və maddə
- qeyri – üzvi maddə və eberji
- bitki və üzvi maddə
- maddə və enerjinin
- potensial enerji və dözümlülük

373 Qida zəncirinin uzunluğunu məhdudlaşdıran əsas amillər hansı qaydada ifadə edilmişdir?

- ekoloji dairələr qaydası
- ekoloji limitləşdirici qaydası
- ekoloji konuslar qaydası
- ekoloji piramidalar qaydası
- ekoloji sabitlik qaydası

374 “Ekoloji piramidalar qaydası” kimi tərəfindən neçənci ildə verilmişdir:

- İ.Dokuçayev, 1925 – ci ildə
- M.Lomonosov, 1905 – ci ildə
- Ç.Darvin, 1901 – ci ildə
- Ç.Elton, 1927 – ci ildə
- V.Vernadski, 1926 – ci ildə

375 Biosenozda hər bir növün müəyyən məkan və funksional yer tutması vəziyyətinə növün nəyi deyilir?

- ekoloji məkanı deyilir
- ekoloji sabitlik deyilir
- ekoloji dözümlülük deyilir
- ekoloji sığınacaq deyilir
- ekoloji dayanıqlıq deyilir

376 Ekoloji sığınacaq anlayışı bəzi alimlər tərəfindən aşağıdakı kimi izah edilmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- digər növlərin orqanizmləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi
- birgə qidalanma tipi
- növün məkanda tutduğu yer
- mühitin abiotik şəraitinə uyğunlaşma
- mühitin abiotik şəraitləri ilə qarşılıqlı əlaqəsi

377 Biosenozda təkamül prosesində növlərin müəyyən ekoloji sığınacaqda uğurla yaşaması və törəyib artmasına növlərin nəyi deyilir?

- uyğunlaşma formaları deyilir

- davranış formaları deyilir
- yaşayış formaları deyilir
- həyat formaları deyilir
- münasibət formaları deyilir

378 Eyni ekolji sığınacaq tutan organizmlərin həyat formaları hətta qohumluq əlaqələri olmayan növlərdə hansı oxşarlığa səbəb ola bilər?

- fitoloji oxşarlığa
- fizioloji oxşarlığa
- daxili oxşarlığa
- morfoloji oxşarlığa
- bioloji oxşarlığa

379 Biosenozun populyasiyalarında olan orqanizmlər bir – biri ilə neçə cür qarşılıqlı təsirdə olur?

- əks və birbaşa
- dolay və əks
- birbaşa və əyri yollarla
- birbaşa və dolay yolla
- düz və əyri

380 Biosenozların funksional quruluşunun göstəriciləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- maddələr dövrəsinin intensivliyi
- trofik səviyyələrin sayı
- növ tərkibi
- biosenozun sabitliyi
- ilkin məhsuldarlığı, enerji axını

381 Biosenozun funksional quruluşu hansı proses nəticəsində yaranmış və hər bir canlı bu quruluşda öz yerini tutmuşdur?

- müvazinətli prosesdə
- davamlı prosesdə
- inkişaf prosesində
- təkamül prosesində
- stabil prosesdə

382 Biosenozlarda dəyişkənlik prosesləri hansı mürəkkəb yollarla baş verir?

- ardıcıl, paralel, əks əlaqə
- paralel, düz, maili əlaqə
- fasiləsiz, impulslarla, əks əlaqələr
- paralel, düz əlaqə, fasiləli
- perpendikulyar, paralel, dairəvi

383 Hansı proseslər biosenozun dəyişkənliyinin sürətinin artmasına səbəb olur?

- ardıcıl və dairəvi dəyişmələr
- fasiləli və fasiləsiz dəyişmələr
- dairəvi və düz istiqamətli dəyişmələr
- ardıcıl və paralel dəyişmələr
- əks əlaqə və ardıcıl dəyişmələr

384 Biosenozda orqanizmlərin bir-birinə təsiri necə adlanır?

- kovalent adlanır
- rabitə adlanır
- əlqə adlanır
- koaksiya adlanır
- qarşılıqlı təsir adlanır

385 Biosenozlarda maddə və enerji axınlarını miqdarca xarakterizə etmək üçün hansı sxemlərdən istifadə olunur?

- fasiləsiz sxemlərdən
- enerji sxemlərindən
- dövrü sxemlərdən
- piramida sxemlərindən
- maddələr sxemindən

386 Biosenozlarda neçə növ qida zəncirinin uzuluğunu məhdudlaşdıran piramidalarından istifadə edilir?

- enerji, say tərkibi, biokütlə
- enerji, miqdar, keyfiyyət
- enerji, kütlə, münasibət
- say, keyfiyyət, kəmiyyət
- biokütlə, çəki, quruluş

387 Biosenozda trofik səviyyədə biokütlənin əmələ gəlmə sürətini hansı piramida göstərir?

- həcm piramidası
- biokütlə piramidası
- say tərkibi piramidası
- enerji piramidası
- inkişaf piramidası

388 Biosenozlarda trofik səviyyədə enerji piramidasının oturacağı nəyi göstərir?

- populyasiyaların enerjisini
- I məhsuldarlığın enerjisini
- II məhsuldarlığın enerjisini
- III məhsuldarlığın enerjisini
- biokütlənin enerjisini

389 Biosenozlarda populyasiyaların enerjisini transformasiya etmək qabiliyyətini hansı piramida müəyyən edir?

- hərəkət piramidası
- say tərkibi piramidası
- enerji piramidası
- maddə piramidası
- dövrə piramidası

390 Hansı piramidalardan alınan nəticələrə əsasən biosenozun həm də aqrobiosenozların məhsuldarlığını proqnozlaşdırmaq olar?

- hərəkət piramidasından

- enerji piramidasından
- say tərkibi piramidasından
- biokütlə piramidasından
- dövrən piramidasından

391 Hansı ekoloji piramida biosenozda olan canlıların miqdarını müəyyənləşdirərək onları trofik səviyyələr üzrə qruplaşdırır?

- məhsuldarlıq piramidası
- dövrü piramida
- biokütlə piramidası
- enerji piramidası
- say tərkibi piramidası

392 Hansı piramidaya əsasən tezyayılan və zərərli mikrobların, parazit və həşəratların, yırtıcıların artım dinamikasını müəyyən edib, onlara qarşı vaxtında mübarizə tədbirləri hazırlamaq mümkün olur?

- davranış piramidasına əsasən
- məhsuldarlıq piramidasına əsasən
- enerji piramidasına əsasən
- say tərkibli piramidaya əsasən
- biokütlə piramidasına əsasən

393 Hansı ekoloji piramida trofik səviyyələrə uyğun gələn düzbucaqlarda canlıların vahid həcmə və ya sahəyə düşən miqdarını göstərir?

- kəmiyyət piramidası
- say tərkibi piramidası
- biokütlə piramidası
- keyfiyyət piramidası
- enerji piramidası

394 Hansı piramidaya əsasən biosenozda optimal ekoloji vəziyyəti müəyyənləşdirmək, birinci trofik səviyyənin böhran kütləsini təyin etmək mümkün olur?

- biokütlə pırmaidası
- keyfiyyət piramidası
- kəmiyyət piramidası
- enerji piramidası
- say tərkibi piramidası

395 Biosenoz və onlarda olan ayrı-ayrı orqanizm növləri aşağıdakı əsas göstəricilərlə xarakterizə olunurlar. Hansı cavab düzgün deyil?

- sadıqlıq, müxtəliflik
- aparıcılıq, sədaqət
- bolluq, tezlik
- daimilik, dominantlıq
- struktur, dövrülük

396 Biosenozda vahid sahəyə və ya həcmə düşən fərdlərin miqdarına nə deyilir?

- məhsul adlanır
- enerji adlanır
- kütlə adlanır

- məhsuldarlıq adlanır
- bolluq adlanır

397 Biosenoz daxilində bolluq necə dəyişir?

- əsr ərzində dəyişir
- illər üzrə dəyişir
- sutka üzrə dəyişir
- fəsilələr üzrə dəyişir
- gün ərzində dəyişir

398 Aşağıdakı hadisələr biosenoz daxilində say tərkibinin dalğalanmasına bu isə bolluq göstəricilərinin dəyişməsinə səbəb olur? Hansı cavab düzgün deyil?

- emiqrasiya, immiqrasiya
- antropogen qəzalar
- təbii fəlakətlər
- normal təbii şərait
- sosial münasibətlər

399 Biosenozda növlərdə bolluğu müəyyən etmək üçün neçə ballıq dərəcədə istifadə edilir?

- 9 ballıq dərəcədə
- 4 ballıq dərəcədə
- 7 ballıq dərəcəfən
- 5 ballıq dərəcədə
- 2 ballıq dərəcədə

400 Biosenozda seçilmiş nümunədə öyrənilən növün miqdarının, bütün seçilmiş nümunələrin miqdarının faizlərlə miqdarına nə deyilir?

- müxtəliflik deyilir
- dominantlıq deyilir
- tezlik deyilir
- daimilik deyilir
- sadıqlıq deyilir

401 Biosenozda daimiliyin miqdarından asılı olaraq növləri neçə kateqoriyalara ayırırlar?

- sabit, dayanıqlı, tarazlı
- əlavə, davamlı, müvəqqəti
- müvəqqəti, daimi, stabil
- daimi, əlavə, təsadüfi
- müvəqqəti, təsadüfi, stabil

402 Biosenozda növün biosenozla bağlılıq dərəcəsi necə adlanır?

- dayanıqlıq
- sabitlik
- dominantlıq
- sadıqlıq deyilir
- daimilik

403 Biosenozda sadıqlıya görə növləri neçə kateqoriyaya ayırırlar?

- yad, qohum, sadıqlıq, daimilik

- daimi, dominant, yad, qohum
- sadıq, müvəqqəti, yad, daimi
- səciyyəvi, perferent, yad, indifferent
- qohum, əlaqəli, əlaqəsiz, müvəqqəti

404 Biosenozda onun daxilində növlərin müxtəlifliyini hansı göstərici müəyyən edir?

- dövrülük
- sadıqlıq
- dominantlıq
- müxtəliflik
- liderlik

405 Biosenozları xarakterizə edən bütün göstəricilərin saat, gün, mövsüm ərzində ritmli dəyişməsinə nə deyilir?

- müxtəliflik deyilir
- liderlik deyilir
- dominantlıq deyilir
- dövrülük deyilir
- bolluq deyilir

406 Bisenozlarda növlərarası münasibətlər ümumi formada hansı tiplərə ayrılır?

- neytralizm, sabitlik, mutualizm
- mutualizm, formalizm, parazitizm
- sabitlik, dayanıqlıq, dəyüşkənlik
- antibioz, neytralizm, simbioz
- komensalizm, dayanıqlıq, sabitlik

407 Ekosistemdə hər hansı bir növün öz təsir zonası hədlərində digər növlərin fərdlərinin məskunlaşmasına imkan verməməsi növlərarası münasibətlərin hansı tipinə aiddir?

- mutualizm tipinə
- simbioz tipinə
- neytralizm tipinə
- antibioz tipinə
- komensalizm tipinə

408 Ekosistemdə növlərarası münasibətlərdə antibioz potensial rəqiblərə əsasən nə cür təsir göstərir?

- elektrik təsir
- istilik təsir
- fiziki təsir
- kimyəvi təsir
- mexaniki təsir

409 Ekosistemlərdə əhəmiyyətli formada birbaşa əlaqələr yaratmayanlar və bir-birinə nəzərə çarpan dərəcədə bioloji təsir göstərməyənlər növlərarası münasibətlərin hansı tipinə aid edilir?

- neytralizm tipinə
- mutualizm tipinə
- antibioz tipinə mutualizm tipinə
- simbioz tipinə
- komensalizm tipinə

410 Biosenozda hər iki növ üçün və ya növlərdən biri üçün sərfəli olan sıx funksional münasibətlər növlərarası münasibətlərin hansı tipinə aid edilir

- komensalizm tipinə
- mutualizm tipinə
- antibioz tipinə
- simbioz tipinə
- neytralizm tipinə

411 Biosenozlarda hansı münasibətdə olan növlərin qarşılıqlı asılılığı o qədər yüksək olur ki, onlar bir-birindən izolə edilmiş şəraitdə normal yaşaya bilmirlər?

- simbioz münasibətlərdə
- neytralizm münasibətlərində
- antibioz münasibətlərdə
- mutualizm münasibətlərindən
- komensalizm münasibətlərində

412 Biosenozda hansı növlərarası münasibətlərdə qarşılıqlı münasibətlər növlərdən biri üçün sərfəli, digəri üçün neytral olur?

- neytralizm münasibətlərində
- simbioz münasibətlərdə
- antibioz münasibətlərdə
- komensalizm münasibətlərində
- mutualizm münasibətlərində

413 Hansı heyvanlar yemləndikləri yerlərdə biokütlələrin bioloji dövranını sürətləndirirlər?

- balıqlar
- məmlilər
- sürünənlər
- fitofaqlar
- quşlar

414 Fitofaqlarda toxumla qidalanmada heyvanla onun qidalandığı bitki növləri arasında nə cür münasibətlər formalaşır?

- əks münasibətlər formalaşır
- əlaqələr formalaşır
- münasibətlər formalaşır
- uyğunlaşmalar formalaşır
- rabitə formalaşır

415 Əsasən təbiətdə toxumların yayılmasında hansı heyvanlar böyük rol oynayırlar?

- göbələklər və həşəratlar
- sürünənlər və həşəratlar
- balıqlar və yosunlar
- məməlilər və quşlar
- bitkilər və kollar

416 Bitki və heyvanların qarşılıqlı əlaqələrinin mürəkkəb formaları hansı əlaqələrə görə yaranmışdır?

- enerji əlaqələrinə görə

- sərbəst əlaqələrə görə
- birbaşa əlaqələrə görə
- trofik əlaqələrə görə
- məcburi əlaqələrə görə

417 Fitosenozların tərkibinə və dinamikasına əhəmiyyətli dərəcəfə kimlərin fəaliyyət formaları təsir göstərir?

- göbələklərin fəaliyyəti
- quşların fəaliyyəti
- balıqların fəaliyyəti
- heyvanların fəaliyyəti
- virusların fəaliyyəti

418 Yırtıcılarla onların qurbanları arasındakı münasibətlər birbaşa hansı əlaqələrə əsaslanır?

- fizioloji əlaqəyə
- enerji əlaqəsinə
- biokütlə əlaqələrinə
- trofik əlaqəyə
- fiziki əlaqəyə

419 Ətyeyən heyvanların ovlama tipi qurbanın hansı xüsusiyyətinə uyğunlaşır?

- stabil xüsusiyyətinə
- morfoloji xüsusiyyətinə
- fizioloji xüsusiyyətinə
- bioloji xüsusiyyətinə
- davranış xüsusiyyətinə

420 Biosenozda tutduqları mövqeyə görə parazitlər neçə qrupa bölünür?

- azad və daimi parazitlər
- xüsusi və könüllü parazitlər
- könüllü və məcburi parazitlər
- ektoparazitlər və endoparazitlər
- daimi və müvəqqəti parazitlər

421 Hansı parazitlər sahibinin üstündə yaşayır və onun örtüyü ilə bağlı olur?

- daimi parazitlər
- xüsusi parazitlər
- azad parazitlər
- ektoparazitlər
- könüllü parazitlər

422 Hansı parazitlər sahiblərinin içərisində yaşayırlar?

- daimi parazitlər
- azad parazitlər
- xüsusi parazitlər
- könüllü parazitlər
- endoparazitlər

423 Parazitlə sahibinin əlaqələrinin yaxınlıq dərəcəsinə görə parazitizmin neçə növü mövcuddur?

- dəyişkən və sabit
- daimi və müvəqqəti
- azad və sərbəst
- məcburi və könüllü
- daimi və dəyişkən

424 Biosenozda iki və daha çox növ eyni ehtiyatlardan istifadə etdikdə onlar arasında nə cür münasibət yaranır?

- dostluq yaranır
- düşmənçilik yaranır
- biganəlik yaranır
- rəqabət yaranır
- neytrallıq yaranır

425 Heyvanlarda rəqabətin neçə forması ola bilər?

- dolaylı və məcburi rəqabət
- birbaşa və dolaylı rəqabət
- azad və məcburi rəqabət
- sərbəst və məcburi rəqabət
- arzuolunmaz və azad rəqabət

426 Hansı rəqabət antoqonist münasibətlərə çevrilir və dava, təbii ehtiyatlara yolun bağlanması, kimyəvi üsulla sıxışdırma formaları təzahür edir?

- arzuolunmaz
- məcburi
- azad
- birbaşa
- sərbəst

427 Hansı rəqabətdə növlərdən biri təbii ehtiyatı və ya ərazini öz inhisarına alır, digər növün yaşayış şəraitini çətinləşdirir ?

- arzuolunmaz rəqabətdə
- sərbəst rəqabətdə
- azad rəqabətdə
- dolaylı rəqabətdə
- məcburi rəqabətdə

428 Ayrı-ayrı populyasiyaların sayının dinamikasından və bioloji fəallığından asılı olaraq maddə və enerji mübadiləsi necə dəyişir?

- intensivliyi və istiqaməti dalğalanır
- intensivliyi və istiqaməti sabit qalır
- intensivliyi və istiqaməti dəyişmir
- intensivliyi və istiqaməti dəyişir
- intensivliyi və istiqaməti stabildir

429 Ekosistemdə yaşayış şəraitinin gündəlik və illik dinamikasında baş vermiş kompleks uyğunlaşmaları nə əks etdirir?

- payız dəyişikləri
- rüblük dəyişiklər

- illik dəyişiklər
- yay dəyişikləri
- fəsil dəyişikləri

430 Differensiasiyalar nəticəsində insanların hansı tipləri yaranmışdır və bu tiplərə uyğun əlamətlər formalaşmışdır?

- ümumi tiplər yaranmışdır
- sərbəst tiplər yaranmışdır
- xüsusi tiplər yaranmışdır
- adaptiv tiplər yaranmışdır
- stabil tiplər yaranmışdır

431 Müəyyən qrup əlamətlərinə görə tarixi inkişafda formalaşmış insan qruplarına nə deyilir?

- mutantlıq deyilir
- qrup deyilir
- millət deyilir
- irqlər deyilir
- gen deyilir

432 Adaptiv əlamətlərinə görə insanlar necə qruplaşdırılmışdır?

- monqoloid, çəpgözlü, zənci
- zənci, ağ, sarı
- asiyalı, zənci, qaraçı
- avropoid, zənci, monqoloid
- qaraçı, sarı, zənci

433 Müxtəlif coğrafi zonalarda yaranan adaptiv əlamətləri neçə qrupa ayırırlar?

- ikili və dördlü
- ümumi və cüt
- xüsusi və ümumi
- ümumi və səciyyəvi
- tək və cüt

434 İnsanlarda hansı adaptiv əlamətlər bədənin sümük-əzələ kütləsinin göstəriciləri, insanın qanındakı immunitet zülallarının miqdarını göstərir?

- stabilləşmiş əlaqələr
- xüsusi əlaqələr
- səciyyəvi əlaqələr
- ümumi əlaqələr
- ümumiləşdirilmiş əlaqələr

435 Trofik və subtropik iqlim qurşaqlarında aşağıdakı münasibətlərə görə fərqlənən əhali qrupu geniş yayılmışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- etnik
- fizioloji
- iqlim amilləri
- iqtisadi
- irqi

436 Mərkəzi Asiyanın sərt, toz tufanları ilə müşayiət olunan iqlminə uyğunlaşmış hansı adaptiv tiplər yaşayır?

- tayfalar yaşayır
- avropoidlər yaşayır
- zəncilər yaşayır
- monqoloidlər yaşayır
- qəbilələr yaşayır

437 İqlim amillərinin təsiri altında yaşayan insanlarda hansı əlamətlər kompleksi yaranmışdır?

- ekoloji əlamətlər
- morfoloji əlamətlər
- fizioloji əlamətlər
- morfofizioloji əlamətlər
- iqrçilik əlamətlər

438 Yastı burun, yastı sifət, göz küncələrindəki qırışlar hansı adaptiv irqlərə aid edilir?

- qaraçılara aid edilir
- zəncilərə aid edilir
- avropoidlərə aid edilir
- monqoloidlərə aid edilir
- metislərə aid edilir

439 Hansı adaptiv tiplərin bədən quruluşu istiliyin orqanizmdən daha sürətlə ayrılmasına imkan yaradır?

- boz dərilərin
- sarı dərilərin
- monqoloidlərin
- zəncilərin
- ağ dərilərin

440 Arktika tipinə aid olan insanların sərt soyuqlar şəraitində bədənlərinin temperaturu necə tənzimlənir?

- enerji mübadiləsi ilə
- qida qəbulu ilə
- istilik qəbulu ilə
- xüsusi nəzarət vasitəsilə
- istilik mübadiləsi ilə

441 Yüksəkliklərdə və dağlıq ərazilərdə yaşayan adamlarda dağ adaptiv tipinin formalaşmasında aşağıdakı ekoloji amillər əsas rol oynamışdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- oksigen çatışmamazlığı
- birtipli qida
- aşağı temperatur
- temperaturun kəskin artması
- aşağı atmosfer təzyidi

442 İndiki dövrdə və gələcəkdə insanın təkamülünə aşağıdakı amillərin təsir edəcəyi söylenebilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- mutasiya
- təcrid olunma
- seçmə; say tərkibinin dalğalanması
- ətraf mühitin təsiri nəzərə alınmır
- genetik-avtomatik proseslər

443 Bir ümumi genafonda malik olan insan cəmiyyətinin formalaşmasına nə deyilir?

- mutantlıq deyilir
- genafond deyilir
- mutasiya deyilir
- panmiksiya deyilir
- təbii fond deyilir

444 İnsanlarda irsi xəstəliklərin səviyyəsinin yüksəlməsinə nə səbəb ola bilər?

- gentərin dəyişməsi
- mutasiya
- qəbilə qohumluqları
- genetik qohumluqlar
- əhalinin artımının sürəti

445 İnsanların bəzi xarici mühit amillərini dəyişə bilmədikləri üçün həmin amillərin təsirinə uyğunlaşmaları nəticəsində nələr əmələ gəlmişdir?

- qruplar əmələ gəlmişdir
- tayfalar əmələ gəlmişdir
- millətlər əmələ gəlmişdir
- irqlər əmələ gəlmişdir
- qəbilələr əmələ gəlmişdir

446 İnsanın genotipinin xüsusiyyətləri onun hansı qabiliyyətini müəyyən edir?

- fizoloji qabiliyyətini
- fəaliyyət qabiliyyətini
- uyğunlaşma qabiliyyətini
- yaşama qabiliyyətini
- fiziki qabiliyyətini

447 İnsanlar bəzi xarici mühit amillərini dəyişə bilmədikləri halda onlarda həmin amillərin təsirindən hansı proseslər getmişdir?

- dayanıqlıq
- stabilləşmə
- dəyişmə
- uyğunlaşma
- müvazinət

448 İsti və nəm iqlimdə yaşayan insanların dəriləri nə ilə fərqlənir?

- dərinin nazikliyinə görə
- dərinin qalınlığına görə
- dərinin yüksək pigmentləşməsinə görə
- dərinin zəifliyinə görə
- dərinin rənginə görə

449 Hansı adaptiv insan qruplarında soyuqdəymə az müşahidə olunur?

- boz dərilərdə
- monqoloidlərdə
- zəncilərdə
- avropoidlərdə
- arı dərilərdə

450 Hansı adaptiv insan qruplarında raxit xəstəliyi az müşahidə olunur?

- zəncilərdə
- monqoloidlərdə
- sarı dərililərdə
- avropoidlərdə
- boz dərilərdə

451 İnsan irqlərinin hələlik tam təsdiq olunmasa da əmələ gəlməsinə aşağıdakı xarici mühit amilləri təsir göstərmişdir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ətraf mühitin ekologiyası
- qida rejmi
- təbii seçmə
- ətraf mühitin stabilliyi
- ətraf mühitin geokimyəvi şəraiti

452 Avropoidlərdə hansı xəstəlik az müşahidə olunur?

- Leykoz xəstəliklər
- Ürək-damar xəstəlikləri
- Allergik xəstəliklər
- raxit xəstəliyi
- Ankoloji xəstəliklər

453 Ekosistemdə canlıların fəallıq dövrünün zaman üzrə bölünməsi birbaşa nəyə təsir göstərir?

- rəqabət böhran hala çatır
- rəqabət normallaşır
- rəqabəti gücləndirir
- rəqabəti zəiflədir
- rəqabət stabilləşir

454 Hansı dəyişiklər ekosistemin daha fundamental xarakteristikalarına toxunur?

- sutkalıq dəyişiklər
- illik dəyişiklər
- aylıq dəyişiklər
- mövsümi dəyişiklər
- rüblik dəyişiklər

455 Bitki aləmində struktur və funksional dəyişiklər zamanı üzrə nə cür xarakter daşıyır?

- ay ərzində dəyişir
- gün ərzində dəyişir
- sutka üzrə dəyişir
- mövsüm üzrə dəyişir

il ərzində dəyişir

456 Biosenozda inkişaf zamanı bir növün başqası ilə əvəz edilməsi, başqa sözlə biosenozun yeni ərazidə keyfiyyətə yeniləşməsinə nə deyilir?

- ekoloji dayanıqlıq deyilir
- ekoloji enerji deyilir
- ekoloji homeostaz deyilir
- ekoloji suksessiya deyilir
- ekoloji tarazlıq deyilir

457 Ümumi xarakterinə görə suksensiyalar neçə qrupa bölünür?

- dördüncü və ikinci
- ikinci və üçüncü
- birinci və beşinci
- birinci və ikinci
- birinci və beşinci

458 Canlı orqanizmlərin fəaliyyəti ilə dəyişməmiş qidalandırıcı mühitdə başlayan və aralıq cəmiyyətlərdən keçərək formalaşanı dayanıqlı biosenoz neçənci suksessiya adlanır?

- altıncı suksessiya
- üçüncü suksessiya
- beşinci suksessiya
- birinci suksessiya
- beşinci suksessiya

459 Canlı orqanizmlər kompleksinin fəaliyyəti ilə dəyişdirilmiş qidalayıcı mühitdə yaranan biosenoz neçənci suksessiya adlanır?

- üçüncü suksessiya
- onuncu suksessiya
- birinci suksessiya
- ikinci suksessiya
- beşinci suksessiya

460 Canlı aləmin iqlim şəraitinə ən yaxşı uyğunlaşması forması nə hesab edilir?

- maddə hesab olunur
- biokütlə hesab olunur
- enerji hesab olunur
- suksessiya hesab olunur
- rəqabət hesab olunur

461 Əvvəlcədən məskun olmayan yerlərdə formalaşmış suksensiyalara nə deyilir?

- zoofaq deyilir
- biotor deyilir
- enerji deyilir
- ekogenetik suksessiya deyilir
- fitosenoz deyilir

462 Hidrosuksensiyalar haradan başlayır?

- körfəzlərdə, çaylarda, dənizlərdə

- bulaqlarda, su quyularında, körfəzlərdə
- çaylarda, göllərdə, dənizlərdə
- xırda göllərdə, bataqlıq və nohurlarda
- dənizlərdə, çaylarda, okeanlarda

463 F.Klementsə görə suksessiya prosesi ümumi halda aşağıdakı fazalardan keçir. Hansı cavab düzgün deyil.

- reaksiya; sabitləşmə
- miqrasiya
- çılpaqlaşma
- müvazinət
- eseziz; yarış;

464 F.Klementsə görə suksessiya prosesi ümumi halda aşağıdakı fazalardan keçir. Hansı cavab düzgün deyil.

- reaksiya; sabitləşmə
- miqrasiya
- çılpaqlaşma
- müvazinət
- eseziz; yarış;

465 Biosenozun formalaşması suksessiya prosesinin neçənci fazasıdır və necə adlanır?

- ikinci fazasıdır, miqrasiya adlanır
- üçüncü fazasıdır, esezis adlanır
- birinci fazasıdır, çılpaqlaşma adlanır
- axırıncı fazası, sabitləşmə adlanır
- dördüncü fazasıdır, yarış adlanır

466 İlk məskunların sıxışdırılması ilə nəticələnən rəqabət suksessiya prosesinin hansı fazasına aid edilir?

- çılpaqlaşma fazasına
- reaksiya fazasına
- miqrasiya fazasına
- yarış fazasına
- sabitləşmə fazasına

467 Məskunlaşmamış ərazinin əmələ gəlməsi suksessiya prosesinin hansı fazasına aid edilir?

- eseziz
- sabitləşmə fazasına
- yarış fazasına
- çılpaqlaşma fazasına
- reaksiya fazasına

468 Biosenozlar dəyişkən coğrafi mühit şəraitində yaşadıklarından ekosisteminin öz əsas funksiyasını dayanıqlı sürətdə yerinə yetirməsi üçün hansı uyğunlaşma mexanizmi ilə təmin olunmalıdır?

- reaksiya ilə
- dəyişilmə ilə
- adaptasiya ilə
- biosenotik uyğunlaşma ilə

rəqabət ilə

469 Ümumi ərazi tutan və azad evlənə bilən insan qruplarına nə deyilir?

- fitofaq populyasiyası
- antropogenetika populyasiyası
- bitki populyasiyası
- genetik populyasiya
- zoofaq populyasiyası

470 İnsan populyasiyasının formalaşmasında əsas amil nə sayılır?

- antoqonist əlaqələr
- yoldaşlıq əlaqələri
- dostluq əlaqələri
- qohumluq əlaqələri
- insani əlaqələri

471 İnsan populyasiyasının demoqrafik göstəriciləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- yaş tərkibi və həyat tərz
- doğum və ölüm səviyyələri
- populyasiyanın böyüklüyü
- populyasiyanın mühitdə yayılması
- iqtisadi vəziyyət

472 İnsan populyasiyasında demoqrafik göstəricilər genafonda əsasən hansı struktur ilə ciddi təsir göstərir?

- kəbin strukturu ilə
- davranış strukturu ilə
- yoldaşlıq strukturu ilə
- dostluq strukturu ilə
- rabitə strukturu ilə

473 İnsan populyasiyasında evlənənlərin strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- qrupların sabitliyi ilə
- qrupların kiçikliyi ilə
- qrupların sayı ilə
- qrupların böyüklüyü ilə
- qrupların dayanıqlığı ilə

474 İnsan populyasiyasında say tərkibi 1500-4000 nəfər olan populyasiyalar necə adlanır?

- ailələr adlanır
- tayfalar adlanır
- insanlar adlanır
- demamlar adlanır
- qəbilələr adlanır

475 İnsan populyasiyasında say tərkibi 1500 nəfərə qədər olan populyasiyalar necə adlanır?

- uzaqlaşdırılmış adlanır
- açıq adlanır
- qapralı adlanır

- təcrid olunmuş adlanır
- kənarlaşdırılmış adlanır

476 İnsan populyasiyasında demamlar və təcrid olunmuşlar üçün artım hansı səviyyədə olur?

- artım olunur
- böhran səviyyədə
- orta səviyyədə
- aşağı səviyyədə
- normal səviyyədə

477 İnsan populyasiyasında fərdlər arasında genetik qohumluğun yayılması evlənmələr zamanı hansı fəsadlar yaradır?

- sümük xəstəlikləri yaradır
- heç bir xəstəlik yaratmır
- keçirici xəstəliklər yaradır
- irsi xəstəliklər yaradır
- ruhi xəstəliklər yaradır

478 Hazırda insanların miqrasiyasına aşağıdakılar daha çox təsir göstərir. Hansı cavab düzgün deyil?

- müharibələr
- iqtisadiyyatın qeyri-bərabər inkişafı
- əhalinin sayının sürətlə artması
- əhalinin təminatının yüksək olması
- nəqliyyat vasitələrinin çoxluğu

479 İnsanın yaşama qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətindən asılıdır?

- abiotik amillərdən
- qida rasionundan
- ətraf mühitdən
- genetikindən
- fiziki amillərdən

480 İnsanlarda həyat şəraitinin dəyişməsinin təsiri altında yeni bioloji əlamətin, xas-sələrin əmələ gəlməsinə nə deyilir?

- dağılma deyilir
- inkişaf deyilir
- yaranmış deyilir
- mutasiya deyilir
- sönmə deyilir

481 İnsanlarda DNT molekulunda nukleotidlərin sırasının dəyişməsi nəticəsində nə əmələ gəlir?

- sabitlik
- eybəcərlik
- irsiyyət
- mutantlıq
- inkişaf

482 Genlərdə çoxlu əsasların ardıcılığının pozulması nəyə səbəb olur?

- düzxətli mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur

- kiçik mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- nöqtəvi mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- kəskin mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur
- dönməz mutasiya dəyişmələrinə səbəb olur

483 Hansı kimyəvi maddənin mutagen effekti daha böyükdür?

- NaCl (xörək duzu)
- üzvi turşular
- HCl (xlorik turşusu)

484 Əhalinin sıxlığının dövrü surətdə dəyişməsinə hansı hadisələr daha çox təsir edir?

- qəzalar və həyat tərzini
- xəstəlik və ölüm
- doğum və ölüm
- ölüm və miqrasiya
- miqrasiya və məskunlaşma

485 Vulkan püskürmələri texnotik hadisələr, yolxucu və təhlükəli xəstəliklər əhalinin artımına necə təsir göstərir?

- əhalinin sıxlığı stabildir
- əhalinin sıxlığı azalır
- əhalinin sıxlığı sabit qalır
- əhalinin sıxlığı dövrü olaraq dəyişir
- əhalinin sıxlığı artır

486 Müxtəlif populyasiyalarda yaşayan adamlar arasında müxtəlif fiziki əlamətlərin və həyat tərzlərinin formalaşmasına nə səbəb olunmuşdur?

- qeyri-bərabər sədlər
- eyni uzunluqda sədlər
- müxtəlif sədlər
- təcrid olunma sədləri
- bərabər sədlər

487 Azad evlənmələrin qarşısını aşağıdakı təcrid olunma sədləri alır. Hansı cavab düzgün deyil?

- əxlaqi-etik sədlər
- iqtisadi
- coğrafi; mədəni;
- mükəmməllik
- siyasi, dini

488 Müxtəlif rezus-faktorlu valideynlərdən doğulmuş döldə hansı xəstəlik başlayır?

- dimfatik
- allergik
- asmatik
- hemolitik
- ürək çatışmamazlığı

489 Orqanizmin genotipi ilə mühitin qarşılıqlı əlaqələri nəticəsində formalaşmış funksional və quruluş əlamətlərinin toplusuna nə deyilir?

- politip deyilir
- antitip deyilir
- biotip deyilir
- fenotip deyilir
- monotip deyilir

490 İnsanlarda yüksək səviyyədə irsi müxtəliflik hansı çoxluğun yaranmasında özünü biruzə verir?

- antitipli çoxluğun
- politipli çoxluğun
- monotipli çoxluğun
- fenotipli çoxluğun
- biotipli çoxluğun

491 Eyni növün populyasiyasında bir sıra fərqli fenotiplərin olmasına nə deyilir?

- polirabitə deyilir
- polistrukturlik deyilir
- poligözəllik deyilir
- polimorfizm deyilir
- polidestruktivlik deyilir

492 Hansı xüsusiyyət insanların təbəqələşməsinə səbəb olmuş, onların müxtəlif ekoloji vəziyyətlərdə yaşamaq qabliyyətinə imkan yaratmışdır?

- polimorfoloji
- polistrukturluk
- poligenetiklik
- polimorfizm
- polifizioloji

493 İnsanın yaşama qabliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərindən asılıdır?

- genotipinin adaptasiyasından
- genotipinin xassəsindən
- genotipinin sayından
- genotipinin xüsusiyyətindən
- genotipinin funksiyalarından

494 Müasir dövrdə antropogen mutasiya törədicilərinin təsiri əsasən hansı mutasiyalara gətirib çıxarır?

- fizioloji mutasiyaya
- hüceyrə mutasiyasına
- qan mutasiyasına
- somatik (bədən) mutasiyalarına
- gen mutasiyasına

495 İnsanların mühit amilləri fərqli olan yerlərdə məskunlaşması onlarda hansı ekoloji dəyişiklər yaratmışdır?

- ekoloji təsirlər yaratmışdır
- ekoloji sabitlik yaratmışdır
- ekoloji dəyişiklik yaratmışdır
- ekoloji differensiasiya yaratmışdır

ekoloji stabillik yaratmışdır

496 Ekologiya elminin inkişaf tarixini neçə mərhələyə ayırırlar?

- 4 mərhələyə
- 2 mərhələyə
- 5 mərhələyə
- 3 mərhələyə
- 7 mərhələyə

497 Ekologiya elmi hansı fəaliyyət sahələrinə təsir göstərir?

- mədəniyyətə, musiqiyə, siyasətə, sosial vəziyyətə
- əmək fəaliyyətinə, tərbiyəyə, dinə, əxlaqa
- iqtisadiyyata, dinə, əxlaqa, tərbiyəyə, əmək fəaliyyətinə
- iqtisadiyyata, mədəniyyətə, əxlaqa, siyasətə
- əxlaqa, davranışa, biliyə, əmək fəaliyyətinə

498 Müasir bitki növlərinin əksəriyyət qidalanma üsuluna görə hansı qrup canlılara aid edilir?

- bakteriyalara
- miksotroflara
- heterotroflara
- avtotroflara
- prokariotlara

499 İnsan populyasiyasına qrupların böyüklüyünü hansı struktur müəyyən edir?

- Uşaqların strukturu
- Yeniyetmələrin strukturu
- subayların strukturu
- evlənənlərin strukturu
- Yaşlıların strukturu

500 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?

- Biogeosenoz
- Biosenoz
- Populyasiya
- Ekosistem
- Edafotop

501 Üzun müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- biogeosenoz
- demutasiya
- zeosenoz
- populyasiya
- geomorfologiya

502 Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır? 1.Öz-özünə istehsal 2.Dəyişkənlik 3.Cinslərin nisbəti 4. Abiotik faktorlar 5.İşləmə, fəaliyyət 6.Adaptasiya

- 2, 3,4
- 2, 4, 6

- 1, 3, 6
- 1, 2, 5
- 3, 5, 6

503 Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- Sistem və orqrafiya
- Zoosenoz və edafotop
- Populyasiya və növ
- Biosenoz və biotop
- ekoloji amil və biogeosenoz

504 Biosenoz nədir?

- yalnız cansız komponentlərdir
- vahid birləşən biokos elementləndir
- orqanizmlərin yaşayış mühitidir
- canlı orqanizmlərin müəyyən qrupudur
- yeraltı törəmələrdir

505 Canlı orqanizmlərə bilavasitə təsir edən hər hansı bir mühit necə adlandırılır?

- Edafik faktor
- Biogeosenoz
- Fiziki faktor
- Ekoloji amil
- Biotoplar

506 Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır?1. Biotik amillər 2. Kosmik amillər 3. Radioaktiv şüalanma4. Abiotik amillər 5. Biokos amillər6. Antropogen amillər

- 4, 5, 6
- 1, 3, 5
- 2, 4, 6
- 1, 4, 6
- 3, 4, 5

507 Biotik amillər nədir?

- canlı təbiət amilləridir
- radioaktiv şüalanma prosesləridir
- cansız təbiət amilləridir
- İnsan fəaliyyəti amilləridir
- edafik və ya torpaq faktorlarıdır

508 Növlərarası əlaqədə hər növün bir-birinə heç bir təsir göstərməməsi necə adlanır?

- mutyualizm
- parazitizm
- rəqabət
- neytralizm
- yırtıcılıq

509 Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- Demografik amillər
- Fiziki amillər
- Antropogen amillər
- Biotik amillər
- Kimyəvi amillər

510 Növlərarası əlaqədə hər iki növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi hansı terminlə xarakterizə edilir?

- tolerantizm
- amensalizm
- kommensializm
- mutyualizm
- protokooperasiya

511 Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolaylı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

- kimyəvi amillər
- orqrafik amillər
- edafoqen amillər
- abiotik amillər
- iqlim amilləri

512 Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır? 1. temperature 2. Su 3. İnsan 4. oksigen 5. Heyvan 6. Torpaq 7. Bitki 8. işıq

- 3, 4, 5, 6, 7
- 2, 3, 4, 7, 8
- 1, 3, 5, 6, 7
- 1, 2, 4, 6, 8
- 4, 5, 6, 7, 8

513 Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- Dövrü amillər
- Evriqal orqanizmlər
- Limitləşdirici amillər
- Antropogen amillər
- Məhdudlaşdırıcı amillər

514 Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır 1. qıcıqlandırıcı təsir 2. məhdudlaşdırıcı təsir 3. evriqal təsir 4. toleranlıq təsiri 5. modifikator təsir 6. abiotik təsir 7. siqnallar təsiri 8. amensial təsir

- 1,2,3,4
- 1, 3, 6, 7
- 2, 4, 6, 8
- 1, 2, 5, 7
- 3,4, 7, 8

515 Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri
- kimyəvi, temperatur, hərəkətilik amilləri

- biotik, antropogen, dövri amillər
- kosmik, iqlim, oroqrafik amillər
- torpaq, abiotik, şəffaflıq amilləri

516 Gözlənilməz baş verən qeyri-dövri faktorlara hansılar aiddir?

- gecə-gündüzün yerdəyişməsi, turşuluğun artması
- qabarma və çəkilmələr, temperatur rejimi
- yağışın yağması, duzluğun bərabər paylanması
- vulkan püskürməsi, zəlzələ, yırtıcıların hücumu
- işıqlandırma dərəcəsi, okean axınları

517 Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?

- Fizioloji təsir
- Limitləşdirici təsir
- Məhdudlaşdırıcı təsir
- Modifikator təsir
- Qıcıqlandırıcı təsir

518 Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğu necə adlandırılır?

- ekoton
- heteretrof
- biogeosenoz
- biotop
- biomorf

519 V.N.Sukaçevə görə biogeosenoz yer üzərində olan hansı eynicinsli təbii hadisələri təşkil edir?

- biosfer, biotik amillər, konsumetlər
- produsentlər, zəlzələ ocaqları, okean yatağı
- abiotik amillər, temperatur, kimyəvi süxurlar
- atmosfer, bitki aləmi, torpaq və hidroqrafiya
- yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar

520 Bioloji dövrandə iştirakına görə biosenozdakı orqanizmlər əsas neçə qrupa bölünürlər?

- 2.0
- 5.0
- 6.0
- 4.0
- 3.0

521 Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır?

- ekotonlar
- biotoplar
- biosenozlar
- produsentlər
- mikrosistemlər

522 Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur?

- yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər

- orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- ölmüş hüceyrələrlə qidalanan orqanizmlər
- hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər
- kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar

523 Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır?

- bioloji dövrandə iştirak edən üzvi maddələr
- diqər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər
- insan, heyvan və bəzi bitkilər
- atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblar

524 Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır?

- biotoplar
- fitofaqlar
- biogeosenozlar
- redusentlər
- evriqallar

525 Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır ?

- edafotoplar
- redusentlər
- zoofaqlar
- fitofaqlar
- klimatoplar

526 Biosenozu təşkil edən toplumlar hansılardır? 1. zoosenoz 2.evrioksibont 3.edafotop 4. fitosenoz 5.mikrobiosenoz6.akvatop

- 1, 2, 3
- 1, 3, 6
- 2, 4, 6
- 1, 4, 5
- 2, 3, 4

527 Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- çirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada
- bağ zirvələrində, bataqlıqda, arktik səhralarda
- tropik səhralarda, mülayim qurşaqda, qütblərdə
- tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində
- okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda

528 Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenozlar hansı şəraitdə mövcud olur?

- istixanalarda
- süni göllərdə
- tarla və bostanlarda
- təbii sistemlərdə
- su anbarlarında

529 Daha zəngin növ tərkibinə malik olan biosenoz qrupu hansıdır?

- dağ biosenozları
- səhra biosenozları
- quru biosenozları
- su biosenozları
- qütb biosenozları

530 Biosenozda bir növün digər növün fərdinin hesabına qidalanması zamanı hansı əlaqələr baş verir?

- konsorsium əlaqələr
- geobiy əlaqələr
- mozaiklik əlaqəsi
- trofik əlaqələr
- sistematik əlaqələr

531 Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?

- Aleksandr Humbolt- 1807-ci il
- Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- Ernest Hekkel- 1875-ci il
- Eduard Zyuss- 1875-ci il
- Artur Core Tensli-1935-ci il

532 Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et

- okean çökəklikləri və mantiyanın üst hissəsi
- hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri
- atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi
- ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları

533 Yer kürəsi səthində olan və onun qabığına əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ?

- yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti
- səpələnən atomların yer səthinə təsiri
- hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması
- kosmik şüaların birbaşa təsiri

534 Biosferin yuxarı sərhəddi ni təyin et

- atmosferin 3000 m-dən keçən sərhəddinə qədər
- okeanların abissal düzənliklərinə qədər
- litosferin 2-3 km dərinliyinə qədər
- ozon təbəqəsinə qədər olan məsafəni
- yer qabığı və mantiyanın üst hissəsi

535 Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alim nəzəriyyə irəli sürmüşdür?

- S.P. Kraşennikov
- N.A.Seversov
- K.F.Rulye
- V.İ.Vernadski
- V.V.Dokuçayev

536 V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır?

- kosmik mənşəli maddə
- biogen maddə
- atil maddə
- canlı maddə
- biokos maddə

537 Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır?

- müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına
- elementlərin təbii mühitdən çıxarılmasına
- radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- bioloji qanunauyğunluqlara
- heyvan və mikroorqanizmlərin məhvinə

538 V.İ.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir ?

- biogen maddələr
- heyvanlar
- yaşıl bitkilər
- insan(antroposentrizm)
- atil maddələr

539 Biosferin açıq sistem olması hansı proseslərin mümkünsüzlüyünü təşkil edir?

- canlı maddələrin metabolizmini
- populyasiyaların sayının artmasını
- kosmik qüvvələrin təsirini
- kənardan enerjinin alınmasını
- planetar hadisələrin aktivliyini

540 Bir çox hadisələrin , o cümlədən populyasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir?

- bioloji dövrənin intensivliyi
- insanların ətraf mühitə mənfi təsiri
- ozon təbəqəsinin getdikcə nazılməsi
- günəş aktivliyinin dəyişməsi
- maddələrin təkrar olaraq paylanması

541 V.İ.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır?

- ekvipotensial
- demutasiya
- antroposentrizm
- homeostaz
- edifikatorlar

542 Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının (vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır?

- biotopik mexanizmlər
- destrutor mexanizmlər
- avtotrof mexanizmlər

- homeostatik mexanizmlər
- getetrof mexanizmlər

543 Biosferin digər coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır?

- burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur
- böyük su dövrəni yalnız onun təsiri ilə baş verir
- yerin daha dərin qatlarını əhatə edir
- digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir
- ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur

544 Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır?

- biogeokimyəvi süxurlar
- abiotik yığıntılar
- parabiosfer zona
- biokosmik kütlə
- heterotrof kütlə

545 Həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə bir çox canlıların izlərinə rast gəlinərsə, belə zona necə adlandırılır ?

- avtotrof zona
- homeostatik zona
- homeostaz zona
- parabiosfer zona
- biokosmik zona

546 Biosferanı səciyyələndirən çoxsaylı amillərdən ən əsasları hansılardır? 1. hər zaman, hər yerdə maye şəkildə su mövcuddur 2. yalnız atmosferdəki kimyəvi elementlərlə qidalanır 3. litosferin ən dərin qatlarında belə biosenozlara rast gəlinir 4. günəş radiasiyası daimi olaraq biosferaya daxil olur 5. mövcud biokosmik kütlənin canlı maddə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur 6. bir çox populyasiyalar günəş enerjisi olmadan da mövcud ola bilər

- 3, 5
- 2, 5
- 1, 4
- 4, 6
- 1, 3

547 Çoxsaylı dəniz mikroorqanizmlərin skeletlərindən yaranmış əhəng və təbaşir süxurları hansı birləşmələri yaradır?

- silisium-permanqanat
- ammonium-nitrat
- natrium-xlorid
- kalsium-karbonat
- natrium-flor

548 Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir?

- fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır
- ekosistemləki bitki qruplarının sayı artır
- kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir
- onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir

çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır

549 Biosferdə mövcud olan mikroorqanizmlər və çoxhüceyrəli mikroskopik bitkilər necə adlanır?

- biosenozlar
- avtotroflar
- konsumentlər
- destruktorlar
- heterotroflar

550 Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ?

- biokoslar
- biotoplar
- heterotroflar
- avtotroflar
- biosenozlar

551 Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühitdə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır?

- edafotop
- biosenoz
- ekosistem
- biotop
- fitosenoz

552 Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır?

- dəmir- 0,005 %
- kalsium- 1,38 %
- hidrogen- 9,31 %
- karbon- 19,37 %
- azot- 21,3 %

553 Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur?

- okeanların abissal düzənliklərində
- səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazidə
- ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə
- mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə
- yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində

554 V.İ. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır ?

- tətbiqi ekologiya
- ekocoğrafiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- analoji ekologiya
- heyvan fiziologiyası

555 V.İ. Vernadskiyə görə Yer in canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını

nə ilə təmin edir ?

- kosmik mənşəli süxurlarla
- münbit torpaqla
- müxtəlif qazlarla
- maddi və enerji ilə
- kimyəvi minerallarla

556 V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir?

- 4.0
- 5.0
- 3.0
- 7.0
- 6.0

557 Canlı maddələrə aid olanları seç1. kiçik ionlar2. bitkilər 3. heyvanlar 4. minerallar5. birati maddələr6. mikroorqanizmlər

- 1,3, 5
- 3, 4, 5
- 1, 2, 4
- 2, 3, 6
- 2,4, 6

558 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlər tərəfindən yaradılan üzvi və üzvi mineral maddələr necə adlanır?

- radioaktiv maddələr
- birati maddələr
- canlı maddələr
- biogen maddələr
- atil maddələr

559 Biokos (birati) maddələr necə yaranır?

- qeyri-üzvi mənşəli dağ süxurlarının parçalanmasından
- göy cisimlərinin partlayışından
- kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə
- canlı və cansız maddələrin sintezindən
- 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından

560 Çöküntü süxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s.planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir?

- energetik maddələrə
- radioaktiv maddələrə
- atil maddələrə
- biokos maddələrə
- destruktiv maddələrə

561 «Canlı orqanizmlərin geoloji rolu» təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır ?

- K.F.Rylye
- İ.P.Gerasimov
- V.V.Dokuçayev

- V.İ.Vernadski
 A.Humbolat

562 Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır?

- fiziki-kimyəvi hadisələrlə
 canlıların coxalması ilə
 kosmik təsirlə
 günəşin aktivliyi ilə
 okean axınlarının təsiri ilə

563 Homeostazm nədir?

- atmosferin sürətlə yayılmasıdır
 biosferin açıq sistem olmasıdır
 hidrosferin yenidən bərpa olunmasıdır
 biosferin özümü tənzimləmə sistemidir
 litosferin geokimyəvi xüsusiyyətləridir

564 V.İ.Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövrünü necə adlanır ?

- fizioloji deqradasiya
 böyük bioloji dövr
 kimyəvi maddələrin paylanması
 biogeokimyəvi tsikllar
 dünya okeanın tənzimlənməsi

565 Məhv olaraq abiotik mühitə gedən və bir müddətdən sonra yenidən canlı orqanizmə düşən elementlər necə adlandırılır?

- hidrik element
 biratil element
 demutatik element
 biofil element
 törəmə element

566 Orqanizmlər tərəfindən udulan kimyəvi elementlərin onu tərk edərək abiotik mühitə qayıtması prosesi necə adlanır ?

- konsentrasiya funksiyası
 enerjinin paylanması
 maddələr mübadiləsi
 biogeokimyəvi tsikl
 fotosintez tsikl

567 Biosferdə tsikl və dövrənlərlə bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur?

- 6.0
 3.0
 2.0
 5.0
 7.0

568 Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ?1. oksigen 2.helium 3.arqon 4. azot 5.

karbon 6. dəmir7.fosfor8.kalium9.uran

- 1,3, 5, 7
- 3, 4,6, 9
- 2, 4, 6, 8
- 1,4, 5,7
- 4, 6, 8,9

569 Biosferdə fotosintez nəticəsində əmələ gələn oksigenin 23 %-i hansı ehtiyaclar üçün istifadə olunur?

- populyasiyaların artması üçün
- sənaye və məişət ehtiyacları üçün
- insanların tənəffüsü üçün
- suda yaşayan orqanizmlər üçün
- geokimyəvi proseslər üçün

570 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- edifikator və dominant elementlərin
- destruktor və biofil sistemlərin
- abiotik və atil sistemlərin
- avtotrof və heteretrof sistemlərin
- biosenoz və briobiy elementlərin

571 Biogeokimyəvi dövrəni dedikdə nə başa düşürsünüz?

- fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövrəni
- əsasən çöküntü vəziyyətində olan elementlərin dövrəni
- əsasən şazaoxşar fazada olan elementlərin dövrəni
- canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövrəni
- oksanlarda suyun böyük və kiçik dövrəni

572 Biosferdə baş verən dövrənlərin mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur?

- geokimyəvi dövrənlər
- biotoplarda yayılması
- biosenozların parçalanması
- ekosistemin dayanıqlığı
- konsumentlərin inkişafı

573 Biokimyəvi dövrənlərin əsas 3 qrupu hansılardır?1.Suyun dövrəni 2.Ölmüş hüceyrələrin dövrəni 3.Çökmə süxurların yeraltı dövrəni 4.Əsasən qazaoxşar elementlərin dövrəni 5.Biosenoz və biotoplarda dövrəni 6. Əsasən çöküntü elementlərin dövrəni 7.Dstruktor mikroorqanizmlərin dövrəni 8.Qutb ərazilərdəki çöxhüceyrəli canlıların dövrəni

- 3, 5, 7
- 2, 4, 8
- 1, 3,5
- 1, 4, 6
- 5,6, 7

574 Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ?

- çay vadiləri və tropik meşələr
- ekvatorial meşələr və çöllüklər
- qütblər və nival buzlaqlar
- okean mühiti və səhra torpaqları
- vulkanik odalar və bataqlıqlar

575 Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?

- biratillər
- avtotroflar
- neterotroflar
- konsumentlər
- destruktorlar

576 Hər bir biosenozun əhatə etdiyi coğrafi sahənin inkişaf etdiyi qeyri-üzvi mühit necə adlanır?

- biokosmik mühit
- atıl mühit
- biokoz mühit
- biotop mühit
- kosmik mühit

577 Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destruktorlar
- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
- konsument və destruktorların birləşməsidir
- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır

578 Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəni qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu

579 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə

580 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- biosenozların qruplaşmasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- bioloji və geoloji proseslərin
- canlı maddələrin yenidən bərpasının

581 V.İ.Vernadskinin «canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti» fikri hansı qanununa

aiddir?

- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu
- analogi ekologiya qanunu
- ümumi biosfer qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu

582 V.İ.Vernadskinin hansı qanunu «Daxili dinamik tarazlıq qanunu» ilə sıx əlaqədardır?

- sabitlik qanunu
- ümumi biosfer qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu

583 V.İ.Vernadskinin «Sabitlik qanunu» və «Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa» müvafiq qəlon təlimi hansıdır?

- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- bioloji dövrən zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- hər şey harasa yox olmalıdır
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır

584 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir?

- maddələrin dövretmə sürəti
- trofik zəncir əlaqəsini
- böyük bioloji dövrənini
- böyük su dövrənini
- biogeokimyəvi dövrənini

585 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlı hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- karbonun dövrənini
- fotosintez prosesini
- maddələr mübadiləsini
- vihid dövriyyəni
- su dövriyyəsinə

586 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- karbon 2-oksidi
- karbon 4-oksidi
- dəm qazı
- metan qazı
- hidrokarbonat

587 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- bataqlıqlar
- tropik meşələr
- qurudakı vulkanlar
- dünya okeanı

arktik buzlaqlar

588 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- edifikatlar
 saprofitlər
 redusentlər
 eobiontlar
 avtotroflar

589 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi

- 1, 2, 4
 2, 4, 5
 1, 3, 5
 2, 3, 6
 3, 4, 6

590 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- helium
 azot
 oksigen
 karbon
 hidrogen

591 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 5 milyard il əvvəl
 2,8 milyard il əvvəl
 3 milyard il əvvəl
 4 milyard il əvvəl
 4,7 milyard il əvvəl

592 Yaşı 3,5 milyard il olan süxurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- biotoplar
 aeroiblər
 eobiontlar
 avtotroflar
 heterotroflar

593 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- metan
 hidrogen
 karbon
 oksigen
 azot

594 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- maqmanın səthə çıxması

- kömürün oksidləşməsi
- karbonlu birləşmələr
- su buxarının parçalanması
- ammoniyakdan oksigenin ayrılması

595 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
- canlı orqanizmlərin sürətlə artması
- hələ ozon qatının formalaşmaması
- ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri
- dağmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti

596 Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- tətbiqi ekologiya
- tibbi ekologiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- insan ekologiyası
- analoji ekologiya

597 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- təbiəti mühafizədə, kə\təsərrüfatında və sənayedə
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

598 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- Y.Odum
- T.Maltus
- A.Humbolt
- L.Lamark
- V.V.Dokuçayev

599 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta mezazoya
- arxey dövrünə
- orta paleozaya
- aşağı proterozoya
- aşağı kaynazoya

600 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- buzlaşma
- dağmələgəlmə
- vulkanizm
- fotosintez
- oksidləşmə

601 Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı

elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- kvars qumları və qranitə
- vulkanik çöküntülərə
- maqmatik süxurlara
- daş kömür, neft,neftli qaz
- əhəng daşı və karbonatlara

602 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- kalsiumun
- hidrogenin
- oksigenin
- karbonun
- azotun

603 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- Venesuela
- Əlcəzair
- İordaniya
- Küveyt
- Nigeriya

604 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- CAR, Fransa, İspaniya
- Almanija, BB, Çin
- Rusiya, ABŞ, ÇXR
- Brazilya, Danimarka, ABŞ

605 Birhüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Paleozoy
- Kaynozoy
- Proterozoy
- Kreptozoy arxey
- Mezazoy

606 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- morfoloji faktorlar
- fizioloji faktorlar
- mübarizə faktorları
- təkamül faktorları
- insan faktorları

607 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- xarici ekosistem
- daxili ekosistem
- antropogen ekosistem
- təbii ekosistem
- bioloji ekosistem

608 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- biogen maddələr
- atıl maddələr
- kimyəvi maddələr
- üzvi maddələr
- biokoz maddələr

609 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- təbii faktorların
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi

610 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- dağmələgəlmə prosesilə
- kataklizm prosesilə
- günəş aktivliyi ilə
- kosmik sistemlərin təsiri ilə

611 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

612 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- temperatur və təzyiq
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövran
- günəş radiasiyası
- geoloji dövran

613 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- konsentrasiya funksiyası ilə
- biokoz maddələrlə
- biofil elementlərlə
- trofik zəncir vasitəsilə
- dövretmə sürəti ilə

614 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenozlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi tsikl
- dövretmə sürəti

- biokimyəvi funksiya
- maddələr dövrəni
- trofik zəncir

615 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrəni hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- maqmatik süxurların
- biratıl sistemlərin
- konsument və redusentlərin
- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- kimyəvi elementlərin

616 Günəş enerjisi ilə Yer in dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsirlə baş verən proses hansıdır ?

- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- böyük su dövrəni
- avtotrof sistemlərin dövrəni
- maddələrin böyük dövrəni
- maqmatik süxurların çevrilməsi

617 Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- ellər
- piramida
- dairə
- spiral
- trapesiya

618 Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- yeraltı suların hərəkəti
- kristallaşma və ərimə
- metamorfizmin və daşlaşma
- aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- radioaktiv parçalanma

619 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- böyük bioloji dövrəni
- kosmik şüalanma
- fiziki aşınma
- biogeokimyəvi dövrəni
- dağəmələgəlmə prosesi

620 Biogeokimyəvi dövrəni Böyük bioloji dövrəndən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
- dövretmə sürəti daha çoxdur
- yalnız biosfer daxilində tamamlanır
- hidrosfer olmadan kiçik dövrəni baş vermir

621 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrəni necə adlanır?

- kiçik su dövranı
- böyük su dövranı
- biogeokimyəvi dövran
- maddələrin sintezi dövranı
- böyük bioloji dövran

622 Biogeokimyəvi maddələr dövranını hansı proses təmin edir?

- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

623 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 0.75
- 0.53
- 90 %-dən çox
- 5 %-ə qədər
- 10%-ə qədər

624 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövran olmur?

- arxipelaqlar
- arktik buzlaqlar
- tayqa meşələri
- tropik meşələr
- subtropik səhralar

625 V.İ.Vernadski hansı prosesi «biogeokimyəvi tsikl» adlandırmışdır ?

- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- ayrı-ayrı maddələrin dövranını
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını

626 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövranı zamanı baş verir?

- maqnezium
- azot
- karbon
- oksigen
- hidrogen

627 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- nəhəng buzlaqlıq sahələrinin
- litosferdəki mineral maddələrin
- atmosferdəki mikroorqanizmlərin
- dünya okeanındakı orqanizmlərin
- quruda yerləşən bitki örtüyünün

628 Sərbəst oksigen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- kosmosda
- üst mantiyada
- su anbarlarında
- Təbii sulara
- yer qalığında

629 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimsənilir?

- kükürd və hidrogenlə
- kalsium və karbonla
- karbon və dəmirlə
- hidrogen və oksigenlə
- oksigen və fosforla

630 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- bitkilər tərəfində mənimsənilmir
- azotun miqdarı daha da çoxalır
- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- azot dövr edərək dünya okeanına qaydır

631 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- yosunlar
- bitkilər
- insanlar
- bakteriyalar
- heyvanlar

632 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 170 mln.km²
- 169 mln. km²
- 361 mln. km²
- 129 mln. km²
- 150 mln.km²

633 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- heyvandarlıq
- yaşayış məntəqələri
- müharibələr
- eroziya
- sel hadisələri

634 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqlarda formalaşır?

- antarktik
- subtropik
- mülayim

- ekvatorial
 nival və arid

635 Quruda litosferin torpaqla örtülüb olan hissəsi necə adlanır?

- noosfer
 biosfer
 kriosfer
 pedosfer
 homosfer

636 Torpaq inkişaf edən aşınma qabığının ən nazik və sadə quruluşlu olduğu qurşağ hansıdır ?

- yarımsəhra
 tropik
 ekvator
 nival və arid
 subnival

637 Hansı ərazilərdə litosfer bilavasitə atmosferlə əlaqədə olur?

- qara torpaqlarda
 çəmənlikdə
 arktikada
 səhrada
 bataqlıqda

638 Hesablamalara görə yer səthində yaşayan hər adambaşına il ərzində nə qədər tullantı əmələ gəlir ?

- 2 ton
 500 kq
 3,5 ton
 1 ton
 50 kq

639 Hansı proses aqroekosistemlərin stabilliyini pozur və torpağın fiziki strukturunu dəyişir?

- heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi
 şumlanmanın horizontal formada aparılması
 fasiləsiz suvarma əkinçiliyinin tətbiqi
 kimyəvi gübrələrin normadan artıq istifadəsi
 yamaclarda baş verən sürüşmə hadisələri

640 Litosferin ən mühüm hissəsi olan torpağın əmələgəlmə prosesi necə baş verir ?

- vulkanların püskürmə materiallarının yığılaraq, formalaşmasından yaranır
 dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır
 geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan uzvi-mineral kompleksdir
 zaman daxilində süxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri ilə yaranan təbii-tarixi cisimdir
 iqlim elementlərinin paylanması nəticəsində əmələ gələn maddədir

641 Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- torpağın mütləq yaşı ilə
 oksidləşmə prosesi ilə
 süxurların aşınması ilə

- bitki və mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə
 iqlim amili ilə

642 Torpağın kimyəvi tərkibi ən çox hansı elementdən ibarətdir ?

- maqneziumdan
 dəmirdən
 alüminiumdan
 oksigendən
 silisiumdan

643 Dünya praktikasında torpaqların məhsuldarlığına görə müqayisəli qiymətləndirilməsi necə adlanır?

- qranulometriya
 meliorasiya
 rekultivasiya
 bonitirovka
 kartoqram

644 Dünyanın torpaq fondu Yer səthi sahəsinin neçə hissəsini təşkil edir ?

- 42065.0
 42064.0
 42096.0
 42095.0
 42127.0

645 İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələlərdə aparılır?

- termiki və fiziki
 texniki və kimyəvi
 hidro və fitoloji
 texniki və bioloji
 kimyəvi və bioloji

646 Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- cıvə, qurğuşun, kadmium, flor
 arqon, natrium, alüminium
 kalstun, dəmir, polad , hidrogen
 oksigen, kömür, volfram, kvartsit
 karbon, azot, fosfor, uran

647 Torpağın çirklənməsində müəyyən rol oynayan cıvə ətraf mühitə necə düşür ?

- sement istehsalında
 mühərrik yanacaqları ilə
 mədən tullantıları ilə
 soda və xlor istehsalında
 yeraltı sularla

648 Litosferin müxtəlif maddələrlə, o cümlədən neftlə çirklənməsi prosesi necə adlanır?

- pestisidli çirklənmə
 biogen çirklənmə

- kimyəvi çirklənmə
- texnogen çirklənmə
- radioaktiv çirklənmə

649 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaq ehtiyatları ən çox hansı tullantılarla çirklənmişdir?

- məişət sularının axıdılması ilə
- məişət tullantıları ilə
- azot və fosfor gübrələri ilə
- toksik maddələr və metallarla
- nəqliyyat tullantıları ilə

650 Yer kürəsi quru hissəsinin neçə faizi əkin sahələrinin payına düşür ?

- 0.32
- 0.23
- 0.15
- 0.1
- 0.18

651 Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edən region hansıdır ?

- Cənubi Amerika
- Şimali Qazaxstan
- Şərqi Avropa
- Qərbi Avropa
- Şimali Afrika

652 Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- intensiv suvarılma
- tullantılarla çirklənmə
- ifrat rütubətlənmə
- nəmliyin azalması
- gübrələrin istifadə edilməsi

653 Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağılması necə adlanır ?

- abrakziya
- aridləşmə
- şorlaşma
- eroziya
- defilyasiya

654 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- ammonyakla
- bitkilərlə
- turşularla
- su ilə
- hidrogenlə

655 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- torpaqdakı su

- göllər
- buzlaqlar
- çaylar
- yeraltı sular

656 Dünya okeanı hidrosferin həcmının nə qədər hissəsini təşkil edir

- 0.75
- 0.993
- 0.905
- 0.964
- 0.837

657 Suyun ən böyük sıxlığı hansı temperaturda müşahidə olunur ?

- 100 C
- 1000 C
- 70 C
- 40 C
- 700 C

658 Hətta içməli su hövzələrində belə suyun kimyəvi tərkibi nə üçün təmiz olmur ?

- canlı maddələrin miqdarına görə
- orqanizmlərin sürətli artımına görə
- su axınlarının mövcudluğuna görə
- yüksək həlletmə qabiliyyətinə görə
- insanların təsərrüfat fəaliyyətinə görə

659 Suyun xussələrinə ən çox təsir göstərən ünsür hansıdır ?

- əhalinin artımı
- böyük dövran
- hava sirkulyasiyası
- maddələrin tərkibi
- maqnit sahəsi

660 Dünya okeanında suyun səviyyəsinin sabit qalmamasının səbəbi nədir ?

- Dəniz nəqliyyatının inkişafı
- Dağəmələgəlmə prosesi
- Daşqınların baş verməsi
- Ayın və planetlərin təsiri
- İqliməmələgətirən amillər

661 Okean sularında ən çox rast gəlinən kimyəvi birləşmələr hansılardır ?

- oksigen, gümüş, xlor, alüminium
- xlor, natrium, maqnezium, kükürd
- azot, helium, qızıl, volfram
- karbon, uran, kalsium, dəmir
- hidrogen, radium, fosfor, qurğuşun

662 Dünya okeanında ən çox üstünlük hansı canlı maddələrin payına düşür ?

- fitoplanitonların

- nektonların
- yosunların
- zoplanitonların
- biofil elementlərin

663 « İnsan-mürəkkəb sosial təşkili və əmək fəaliyyətinə malik olmaqla orqanizmin bioloji xassələrini xeyli dərəcədə dəyişdirir» fikri kimə məxsusdur?

- C.Xarper (1995)
- İ.P.Gerasimov (1974)
- C.M.Anderson(1965)
- N.F.Reymers (1990)
- A.L.Yanşin (1986)

664 İnsanın etoloji xassələri dedikdə nə başa düşülür ?

- qidalanma xüsusiyyətləri
- sosial elementləri
- bioloji xüsusiyyətləri
- ilkin vərdişləri
- mədəni həyatı

665 İlk dövrlərdə ekosistemin nizamlama və özünü-nizamlama faktorlarının təsirinə məruz qalan insan necə adlandırılır ?

- Avstralopiteklər
- sosial insan
- İbtidai insan
- Homo Sapiyens
- Neandertals

666 İlk insanlar ekosistemlərin əsasən hansı faktorlarına məruz qalmışlar ?

- psixiki
- etoloji
- bioloji
- hipodinamiya
- ensefaloji

667 Homo Sapiyenslərin ölüm səbəbləri arasında duran əsas təbii səciyyəli təsir hansı idi ?

- etoloji təsir
- bioloji təsir
- sosial təsir
- patogen təsir
- yarımcaqlıq

668 Təbii mənbəyə malik olan xəstəliklər hansılardır ?1. taun 2. şizofreniya 3.flüoroz 4.ensefalit 5. tülyaremiya 6. Allergiya 7. Anemiya 8.yatalaq

- 1, 2, 3, 4
- 2, 4, 6,7
- 1,2,3,6
- 1, 4, 5, 8
- 5, 6, 7, 8

669 Orta əsrlərdə və arası kəsilməyən müharibələrdə ən çox insan ölümünə səbəb olmuş təbii mənbə xəstəliyi hansı olmuşdur ?

- SPİD
- taun
- difteriya
- malyariya
- flüoroza

670 Ekoloji təbii səbəblərdən asılı olaraq canlı orqanizmlər tərəfindən yayılan xəstəlik hansıdır ?

- endokrinologiya
- anemiya
- taun
- malyariya
- şizofreniya

671 Malyariyaya qarşı ekoloji cəhətdən özünü doğrultmuş kompleks mübarizə tədbirləri hansılardır ?

- demoqrafik siyasətin aparılması
- heyvanların peyvəndləşdirilməsi
- duzların yodlaşdırılması
- bataqlıqların qurudulması
- su anbarlarının yaradılması

672 Qeyri-yoluxucu endemik xəstəliklər hansılardır ?

- hipodinamiya, tromboz
- yatalaq , anemiya, SPİD
- ürək-damar, difteriya, onkoloji
- zob, flüoroz, kariyes
- allergiya, psixoz, uroloji

673 Ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- bioloji
- patogen
- ekoloji
- endemik
- etoloji

674 Biokimyəvi vəziyyət ilə əlaqədar ən geniş yayılan xəstəliklər hansı elementin çatışmazlığından əmələ gəlir ?

- kalssiumun
- oksigenin
- dəmirin
- yodun
- kükürdün

675 İnsan orqanizmində maddələr mübadiləsinin pozulması, inkişafın ləngiməsi və psixikanın pozulması hansı elementin çatışmaması ilə əlaqədardır?

- karbonun
- dəmirin

- maqneziumun
- yodun
- kalsiumun

676 Su və qida vasitəsilə daxil olan yodun insan orqanizmi üçün sutkalıq norması nə qədərdir ?

- 0,5 qr
- 0,1 mq
- 1,03 qr
- 0,05 mq
- 2,5 mq

677 İnsanın bir bioloji varlıq kimi həyat təminatı ilə bağlı olan vital tələbatlar hansılardır ?

- ideologiyaya əməl etmək
- həyatın mənası, inama tələbat və
- sevgi, qayğı, diqqətlik və s.
- oksigen, su, qida, yuxu və s.
- haqq-ədalət, dərk etmə və s.

678 İnsanın hərəkət hadisəsinin mürəkkəb kompleksi olub orqanizmin tələbatını ödəməyə isti qamətlənən xüsusiyyəti hansıdır ?

- haqq-ədaləti
- ünsiyyəti
- təcrübəsi
- davranışı
- inanmağı

679 Tənəffüs orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır ?

- kimyəvi elementlərin
- gegiyenik göstəricilərin
- radioaktiv elementlərin
- mikroelementlərin
- təsirsik qazların

680 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- endokrin, qan dövrəni, allergiya
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri

681 Karbon-oksidiinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklin artmasına şərait yaranır ?

- qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri
- endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- ateroskleroz, psixoz, infarkt
- talasemiya və xərçəng xəstəlikləri

682 Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artıran ümumi faktorlar necə adlanır ?

- risk faktorları
- süni faktorlar
- etoloji faktorlar
- bioloji faktorlar
- təbii faktorlar

683 Əsas sayılan risk faktorları hansılardır ? 1. bioloji 2. ekoloji 3. süni 4. hipodinamik 5. pafogen 6. sosial

- 4, 5, 6
- 2, 3, 5
- 3,4,5
- 1,2, 6
- 2, 4, 6

684 Genetik və ontogenez dövründə insan orqanizminin qazandığı xüsusiyyətlər hansı risk faktoruna aiddir ?

- sosioloji
- təbii
- etoloji
- bioloji
- ekoloji

685 Milli və etnik qruplarda rast gəlinən irsi meyillilik xəstəlikləri hansılardır ?

- endokrinoloji xəstəliklər
- hipertoniya, şəkər diabeti
- zob, anemiya, şizofreniya
- uroloji və ankoloji xəstəliklər
- xroniki tonzillit, revmatizm

686 Atmosferin fiziki və kimyəvi xassələrinin dəyişməsi hansı risk faktorlarını yaradır ?

- təbii
- bioloji
- sosial
- ekoloji
- süni

687 Ekoloji risk faktorlarının yaratdığı və inkişafına təsir göstərdiyi xəstəlik hansıdır ?

- ağcaqanad ensefaliti
- xara xəstəlikləri
- ürəyin işemiyası
- bronxial astma
- oynaq xəstəlikləri

688 Temperaturun, atmosfer təzyiqinin və maqnit sahəsinin gərginliyinin sutkalıq kəskin dəyişməsi hansı xəstəliyin ağırlaşmasına səbəb olur ?

- yoluxucu xəstəliklərin

- onkoloji xəstəliklərin
- elementoz xəstəliyinin
- ürək-damar xəstəliyinin
- oynaq xəstəliklərin

689 İonlaşmış şüalanma və ya rentgen şüalarının üstün olması hansı xəstəliyin risk faktoru hesab olunur ?

- yatalaq
- ağciyər-bronx
- ürək-damar
- onkoloji-şiş
- tülyaremiya

690 Kanserojen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- neftlə çirklənmiş süni gillərin suları

691 Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?

- bioloji
- təbii
- elementar
- sosial
- ekoloji

692 İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?

- psixoemosionallıq və anemiya
- ağcaqanad ensefaliti
- taun və difteriya
- ürək-damar və xərçəng
- hipodinamiya və malyariya

693 Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?

- termosferdə
- stratosferdə
- erkosferdə
- troposferdə
- mezosferdə

694 Okean sularında temperatur artdıqca hansı elementin miqdarı azalır ?

- maqneziumun
- azotun
- karbonun
- oksigenin
- hidrogenin

695 Suyun böyük dövranı hansı təbəqələri əhatə edir?

- yalnız hidrosferi
- yalnız atmosferi
- litosfer və hidrosferi
- atmosfer və biosferi
- atmosfer, hidrosfer, litosferi

696 Dünya okeanı səthindən suyun buxarlanmasına Günəş enerjisinin təxminən nə qədəri sərf olunur?

- 15%-i
- 90 %-i
- 30 %-i
- 50 %-i
- 70 %-i

697 İl ərzində Yerdə baş verən su dövranında nə qədər su kütləsi iştirak edir ?

- 400 min. km²
- 300 min.km²
- 230 min.km²
- 500 min.km³
- 750 min.km³

698 Kiçik dövrən hansı təbəqələr arasında baş verir ?

- yalnız litosferdə
- litosfer və atmosfer
- yalnız hidrosferdə
- hidrosfer və atmosfer
- biosfer və atmosfer

699 Ekosistemdə fosforun əsas mənbəyi hesab olunur?

- kimyəvi süxurlar
- dağ süxurları və digər çöküntülər
- torpağın humus qatı
- dəniz və çay suları
- metamorfik süxurlar

700 Ekosistem anlayışını ilk dəfə kim təklif etmişdir?

- Y.Odum
- L.Libix
- A.Tensli
- K.Uatt
- C.Xarçinski